

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

รหัสโครงการ 4367339

โดย

ปรเมศวร์ พิษผักหวาน

สังกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เดือน กันยายน ปี พ.ศ. 2566

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับ นักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม
ผู้วิจัย	ปรเมศวร์ พิชผักหวาน
ประจำปีงบประมาณ	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และ 3) ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินทักษะการเรียนรู้โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ (1.1) องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (1.2) องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ 3 ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการแก้ปัญหา (2) ทักษะการสื่อสาร (3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหา (4) กระบวนการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่2 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นที่3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ขั้นที่4 ขั้นประเมินผลงาน และ(5) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.18) 3) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ทั้ง 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มขึ้นในแต่ละระยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบบริการสังคม

Research Title	The Development of Learning Skills and Innovations in Community Problem-Solving for Students towards Sustainable Development through Service-Learning
Researcher	Paramate Puchpakwan
Fiscal Year	2023

Abstract

This research employs a mixed-methods approach with the following objectives: 1) to study baseline information, learning skills, and components of the service-learning management model for developing learning skills and innovations in community problem-solving for students towards sustainable development; 2) to develop learning skills and innovations in community problem-solving for students towards sustainable development through service-learning; and 3) to investigate the effects of developing learning skills and innovations in community problem-solving for students towards sustainable development through service-learning. The research is divided into three phases aligned with the objectives, utilizing a quasi-experimental design. The sample consists of 30 second-year undergraduate students in the second semester of the 2023 academic year, selected through multi-stage sampling. Research tools include: 1) learning management plans, and 2) an assessment tool for learning skills with a reliability coefficient of 0.80. The statistical methods for data analysis include mean, standard deviation, and hypothesis testing using one-way repeated measures ANOVA.

The research findings revealed that 1) the baseline data of the developed learning management model includes: (1.1) components of the learning management model, and (1.2) components of three learning skills: (1) problem-solving skills, (2) communication skills, and (3) information technology skills. 2) The service-learning management model for developing learning skills and innovations in community problem-solving for students towards sustainable development comprises five components: (1) principles, (2) objectives, (3) content, (4) teaching processes with four stages: preparation, implementation, knowledge construction and application in real situations, and evaluation, and (5) measurement and evaluation. The overall quality assessment of the learning management model was rated very high ($M = 4.89$, $SD = 0.18$). 3) The results of using the service-learning management model for developing learning skills and innovations in community problem-solving for students towards sustainable development indicated that students demonstrated significant improvements in all three skill areas—problem-solving, communication, and information technology—at a statistical significance level of .05.

Keywords: Learning management model, learning skills, service-learning

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางงบประมาณแผ่นดินของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย กองส่งเสริมวิชาการและงานวิจัยที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ และได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พาณิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ช่วยกรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ตลอดจนได้ช่วยตรวจสอบความสมบูรณ์ของงานวิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนที่ได้ช่วยเหลือในการดำเนินการเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้วางรากฐานการศึกษาและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนดำเนินการวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ในครั้งนี้

ปรเมศวร์ พิชผักหวาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.7 คำจำกัดความ.....	11
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	15
2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	18
2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม.....	29
2.4 ทักษะการเรียนรู้.....	43
2.5 นวัตกรรมชุมชน.....	45
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	54
3.1 รูปแบบการดำเนินการวิจัย.....	54
3.2 การดำเนินการวิจัย.....	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1.....	67
4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2.....	77
4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3.....	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	98
5.2 การอภิปรายผล.....	100
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	113
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินวิจัยฉบับสมบูรณ์.....	123
ภาคผนวก ค ผลการประเมินงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.....	126
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	133
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	165
ภาคผนวก ฉ ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย.....	169
ประวัติผู้วิจัย.....	172

สารบัญตาราง

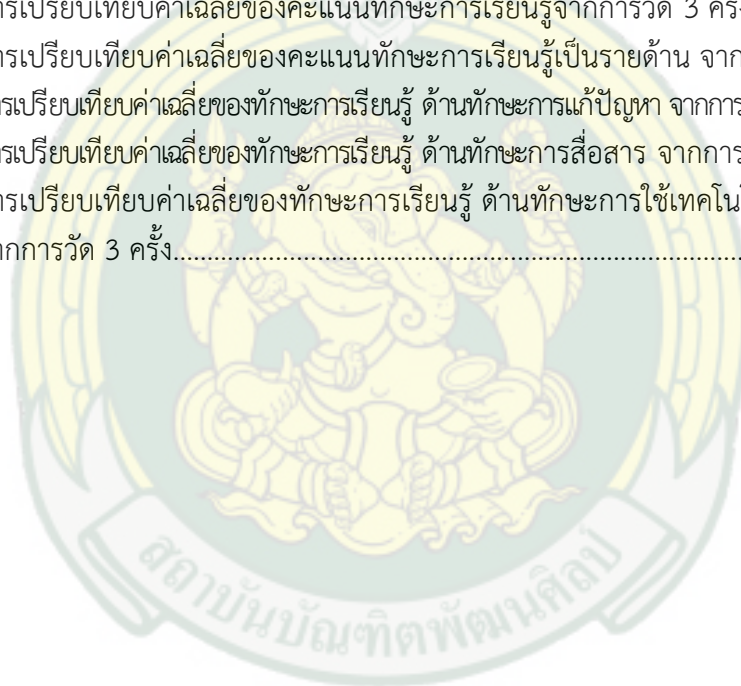
ตารางที่	หน้า
1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	22
2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	27
3 รูปแบบการเรียนรู้จากการบริการสังคมแบบ I CARE	34
4 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	35
5 การกำหนดหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	36
7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม....	38
8 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	68
9 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	69
10 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	70
11 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	71
12 ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	72
13 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วย.....	73
14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้.....	74
15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา.....	75
16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร.....	75
17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ...	76
18 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม.....	82
19 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม.....	85
20 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม.....	88
21 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษาจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษา รายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	89
23	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	90
24	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้.....	91
25	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา จาก การวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	92
26	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะ การแก้ปัญหา.....	93
27	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง...	94
28	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะ การสื่อสาร.....	94
29	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	95
30	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	146

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	5
2	องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้.....	6
3	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	7
4	การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	8
5	ความสัมพันธ์กันระหว่างเป้าหมายและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ.....	39
6	การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research).....	55
7	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหา ชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม.....	81
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้จากการวัด 3 ครั้ง.....	89
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้เป็นรายด้าน จากการวัด 3 ครั้ง.....	90
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา จากการวัด 3 ครั้ง.....	93
11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร จากการวัด 3 ครั้ง.....	95
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการวัด 3 ครั้ง.....	97

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสารและข้อมูลอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนในสังคมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม รวมไปถึงด้านการจัดการศึกษา ประเทศไทยตระหนักและให้ความสำคัญต่อผลกระทบนี้ จึงกำหนดให้การจัดการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กำหนดไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทผู้ดีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่รายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง ซึ่งมีแนวคิดการจัดการศึกษาประกอบไปด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ส่งผลให้คนไทยมีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโลกในยุคศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีความสุข สนองผลประโยชน์ของประเทศชาติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ)

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้ดีขึ้น และหลุดออกจากกับดักที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ ได้แก่ ประเทศรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ และความไม่สมดุล ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายประเทศไทย 3.0 ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก ซึ่งในช่วงแรก ๆ นั้น เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่เป็นการเติบโตแบบไม่ยั่งยืน เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไม่สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ จึงทำให้เกิดนโยบายประเทศไทย 4.0 ขึ้น

โดยมีเป้าหมายครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างความอยู่ดีมีสุขทางสังคม การยกระดับคุณภาพมนุษย์ และการรักษาสังแวดล้อม โดยที่การสร้างการอยู่ดีมีสุขทางสังคม เกิดจากการสร้างศักยภาพของคนในสังคมให้เพิ่มมากขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ และการยกระดับคุณภาพมนุษย์ สามารถทำได้ด้วยการพัฒนาความรู้และทักษะ โดยสถานศึกษาจะต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำองค์ความรู้มาบูรณาการและสามารถประยุกต์ใช้ได้ การจัดการศึกษา 4.0 จึงเป็นการศึกษาเพื่อการสร้างนวัตกรรม เพื่อชุมชน และเพื่อสังคมอย่างแท้จริง โดยผู้ที่ได้รับการศึกษานั้น จะสามารถมาช่วยเหลือแก้ปัญหาของชุมชนและสังคมได้อย่างกว้างขวาง การจัดการศึกษาต้องบูรณาการทั้งศาสตร์ ศิลป์ ชีวิต และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการได้ในทุกมิติ และมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความต้องการและความท้าทายใหม่ ๆ สำหรับบุคคล องค์กร สังคม และประเทศ ในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านนวัตกรรมในระบบเศรษฐกิจโลก (Khan, Jumani, & Gul, 2019) การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะ ประกอบด้วยกลุ่มทักษะต่าง ๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ สำหรับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่โลกของการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติ 4 ทักษะ หรือ 4Cs ได้แก่ 1) การคิดแบบมีวิจารณญาณ 2) การสื่อสาร 3) การทำงานร่วมกัน และ 4) การสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด เนื่องจากในอนาคตนั้น ระบบเศรษฐกิจจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นวัตกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของเทคโนโลยี จะถูกนำมาใช้ทดแทนการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) ดังนั้น จึงต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการสร้างผล การเรียนรู้ที่มีผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 (กัลยา สร้อยสิงห์, 2563) เครือข่ายองค์กรภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills, 2009) ที่เสนอกรอบเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นพัฒนาทักษะในตัวผู้เรียน สำหรับการดำรงชีวิตที่สังคมที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาหลักทางวิชาการ เพื่อจะได้นำความรู้ดังกล่าวมาเป็นพื้นฐาน ในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากความรู้แล้ว ผู้เรียนยังจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น เพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งในขณะเดียวกัน กรอบความคิดดังกล่าว จำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษา อันได้แก่ มาตรฐานและการวัดผล

เรียนรู้ หลักสูตร และวิธีสอน การพัฒนาวิชาชีพ และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น (จริยา พิชัยคำ, 2559)

จากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมา สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการเรียนการสอน มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้การเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เนื่องจากการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner. 2006: 127) ที่กล่าวว่า การบริการสังคมเป็นการสร้างผลงานที่ดี ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ เกิดความรับผิดชอบ เป็นผลงานที่ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชม ความน่าดึงดูดใจ มีความหมายและก่อให้เกิดกำลังใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทาย เป็นการศึกษาที่เตรียมความพร้อมให้ชีวิต เพื่อชีวิตที่ดี ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่ดี แม้กระทั่งในสังคมในที่ทำงานก็ควรสนับสนุนให้เกิดผลงานที่ดี และรักษาผลงานที่ดีเหล่านี้เอาไว้ ซึ่งยังสอดคล้องกับ NCSS (NCSS Citizenship Select Subcommittee. 2010: 1) ซึ่งค้นพบว่าการเรียนการสอนแบบบริการสังคมสามารถพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านจริยธรรมและความสามารถในการให้เหตุผลและจริยธรรม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองดีในสังคม 4) เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมุ่งมั่นและเห็นอกเห็นใจ 5) ความสามารถทางด้านการเมือง 6) ความอดทนอดและการยอมรับในความแตกต่าง และการสำรวจความถนัดในอาชีพของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม จะทำให้อาจารย์ผู้สอนทราบว่านักศึกษาควรมีทักษะอย่างไร จะได้นำไปปรับปรุง และแก้ไขวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว ซึ่งจะมีเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตต่อไปของนักศึกษาเป็นอย่างมาก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่พบงานวิจัยที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แล้วนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและของประเทศชาติต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีลักษณะ และองค์ประกอบอย่างไร

1.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีความเหมาะสมเพียงใด

1.2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3.2 เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

1.3.3 เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

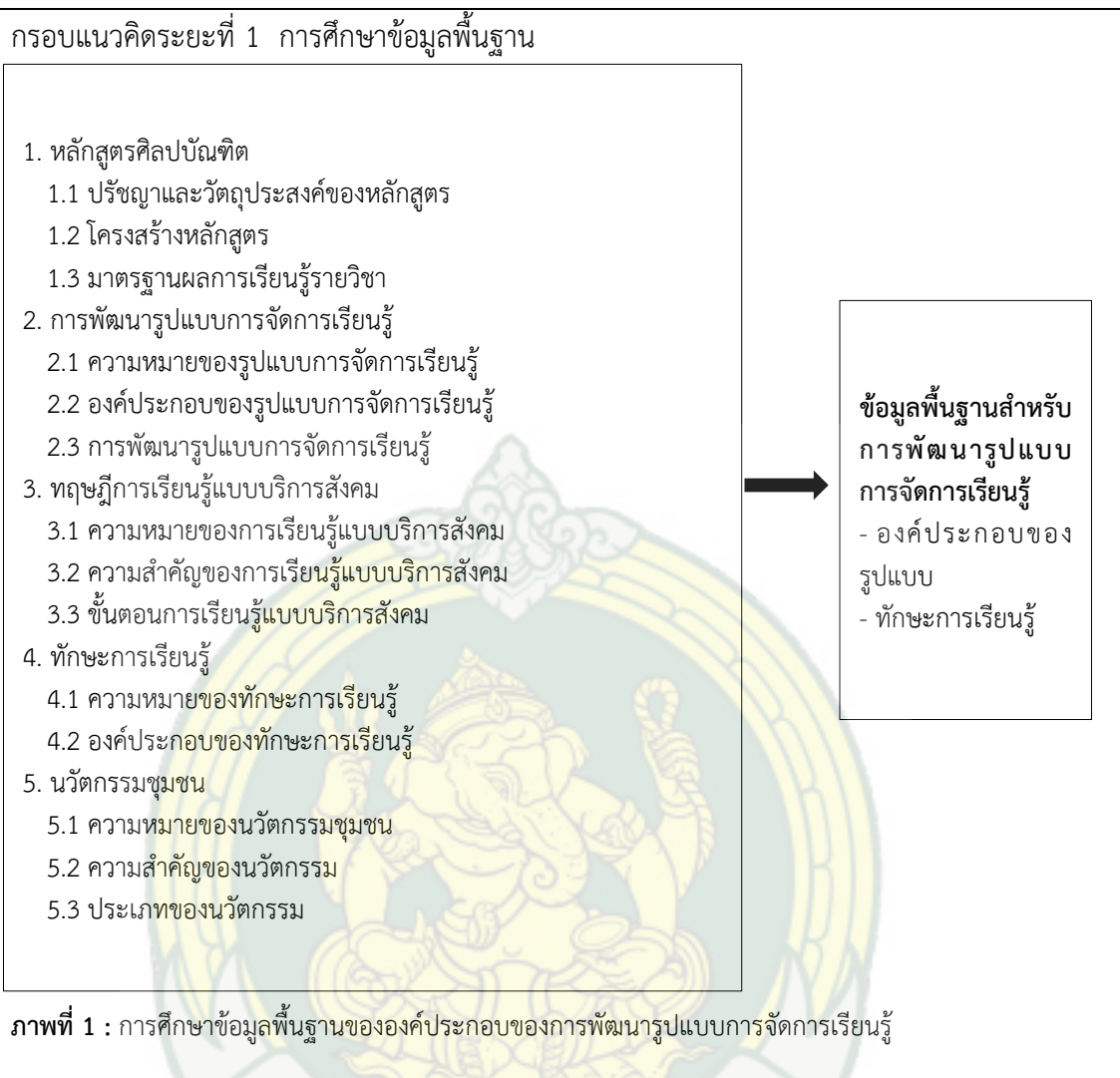
1.4.1. ทักษะการเรียนรู้ประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.4.2. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

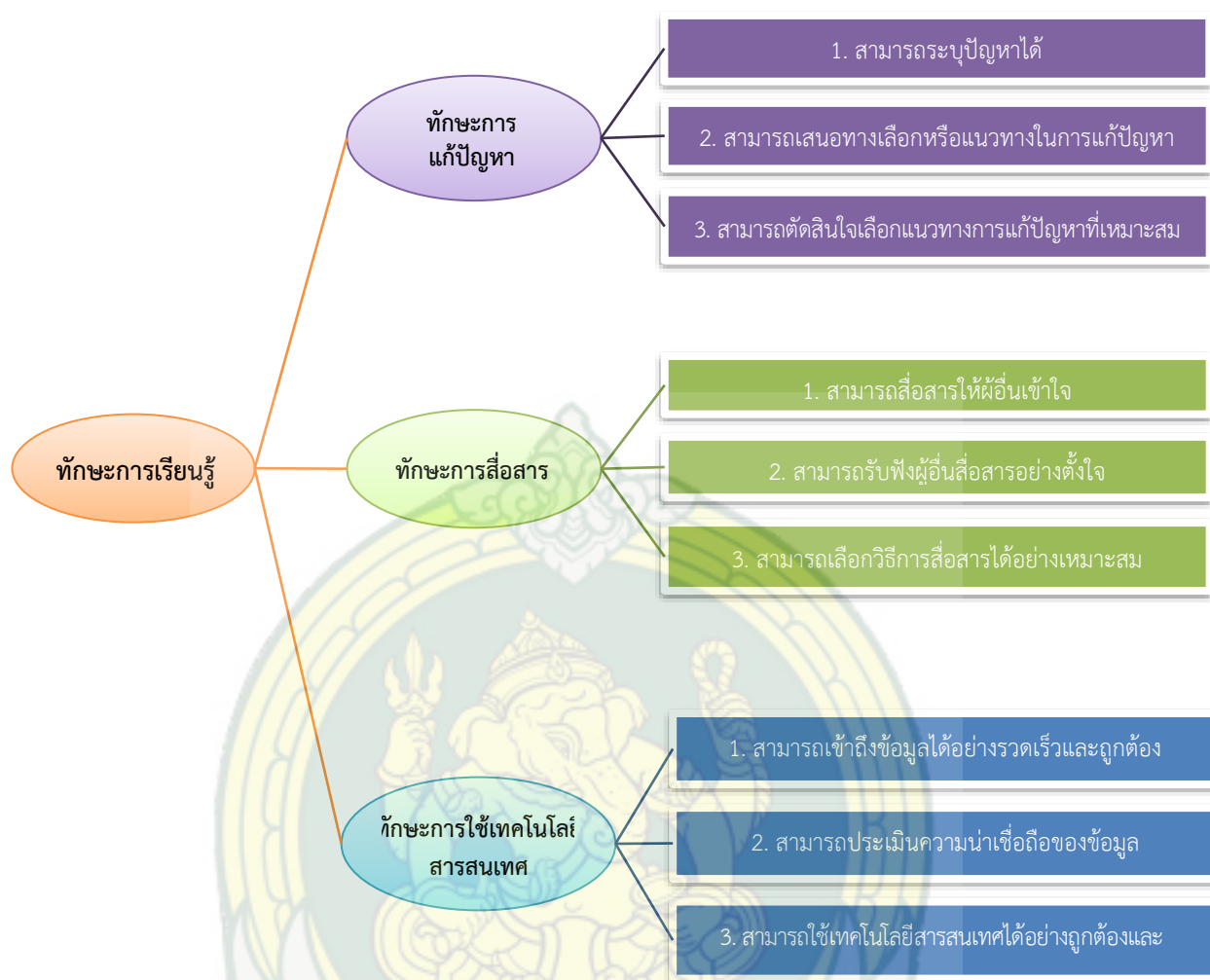
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้เกิดจากผลของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อให้การวิจัยดำเนินการอย่างมีแบบแผนสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาในแต่ละระยะของการวิจัยอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้ง 3 ระยะ ดังนี้

1.5.1 การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 1

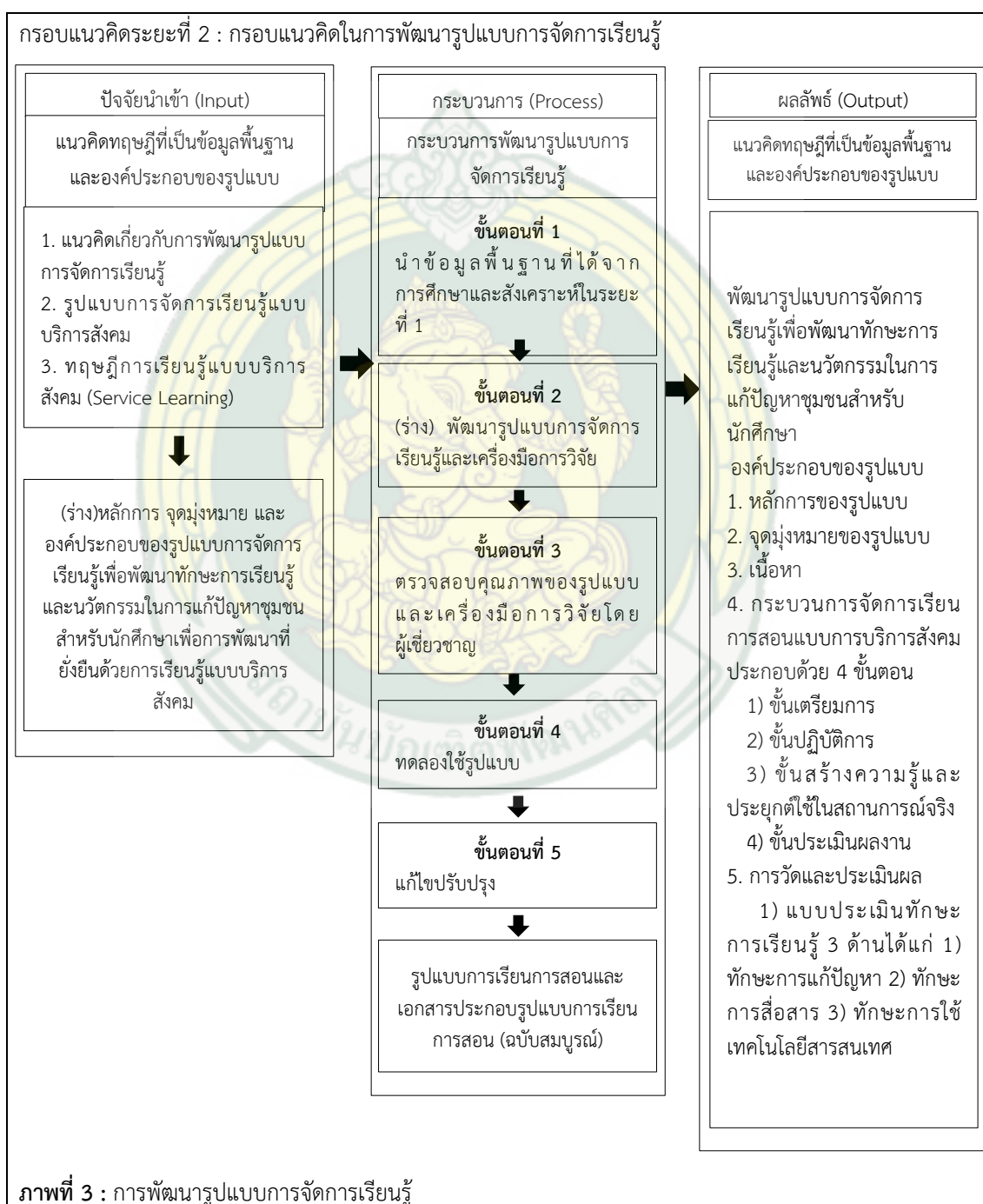
จากการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ และพฤติกรรมของบ่งชี้ทักษะการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 : องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้

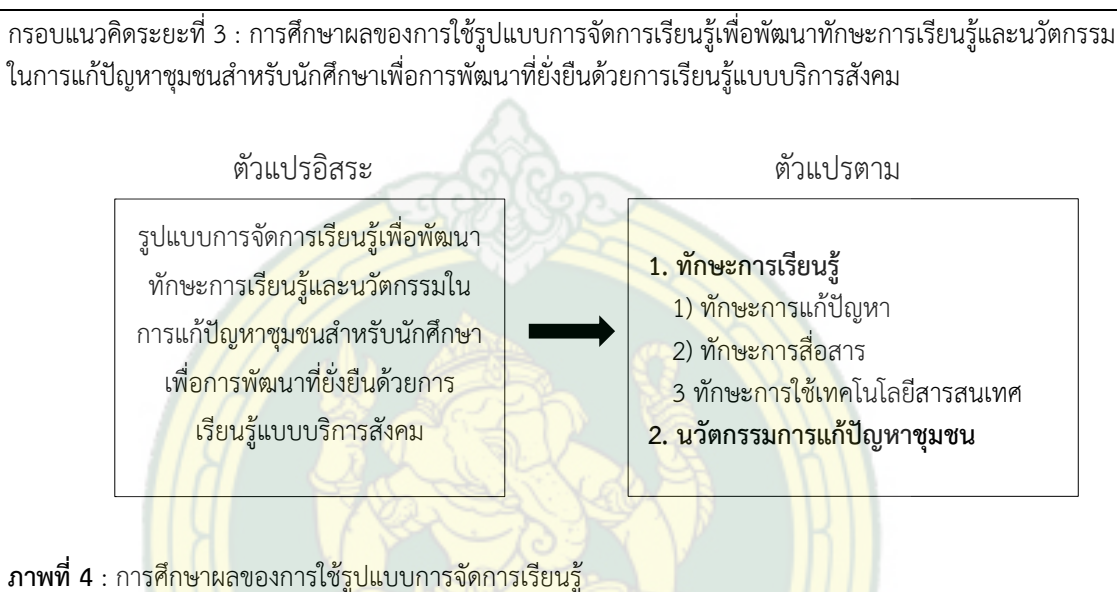
1.5.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน สำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 นำมาสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการสร้าง พัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ บนพื้นฐานการดำเนินการของทฤษฎีระบบ (System Approach) โดยผู้วิจัยขอเสนอ กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดังแสดงในภาพที่ 3

1.5.3 การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญนำไปใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ และเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ดังภาพที่ 4

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.6.1 การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning), หลักสูตรศิลปบัณฑิต รวมไปถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน และหลักการในการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการสอนวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้จากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และรายงานวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

3.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 3 ท่าน เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้

4.2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

1.6.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน สำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและการประเมินผล

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้

1.3 ทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

4.3 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้

1.6.3 การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 684 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (กันตฤทัย คลังพหล, 2561, น.166-167) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจากคณะวิชา วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ จาก 16 แห่ง เลือกมา 1 ภาค คือภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ประกอบไปด้วยคณะวิชา 3 คณะ, วิทยาลัยช่างศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจากภาคกลาง 8 แห่ง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มจากภาคกลาง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ที่มีนักศึกษาที่ศึกษาในภาควิชานาฏศิลป์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

- รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable)

- ทักษะการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร และ 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- นวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้

4.3 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้

1.7 คำจำกัดความ

1.7.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนของการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อมโยงต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้หรือแนวทางในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ

1.7.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ในการแก้ปัญหาชุมชน หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรีอย่างเป็นระบบ โดยนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคมมาสังเคราะห์และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาชุมชน โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมในการบริการสังคม และการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์นวัตกรรมชุมชนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการออกแบบกิจกรรม และสรุปผลกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคม ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

1.7.3 ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ซึ่งสามารถฝึกฝนและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง จนช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียน โดยวัดประเมินจากการทำกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์วัดจากพฤติกรรมบ่งชี้เป็นแบบรูปบิกกำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยการประเมินเป็นระยะ ประกอบไปด้วย 3 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการแก้ปัญหา กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) สามารถระบุปัญหา หมายถึง อธิบายหรือวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอุปสรรค โดยการระบุสาเหตุ สภาพ และลำดับความสำคัญได้

2) สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง ค้นหาหรือแสดงวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ให้มากที่สุด

3) สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม หมายถึง ประเมินข้อดีข้อเสียของแนวทางในการแก้ปัญหา อธิบายและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้

2. ทักษะการสื่อสาร กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หมายถึง พูด ถ่ายทอด อธิบาย ความคิดออกมา ได้อย่างชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล ไม่ทำให้ผู้ฟังสับสนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน

2) สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ หมายถึง รับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจ ดีความ ต่อสารที่ผู้อื่นสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

3) สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม หมายถึง เลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้ฟัง เวลา และสถานที่ รวมทั้งการแสดงออกด้วยท่าทางสุภาพ

3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง หมายถึง ค้นหาข้อมูลที่ต้องการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตามความต้องการ

2) สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ หมายถึง เลือกหรือคัดกรองข้อมูลที่เข้าถึง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ และวิเคราะห์ จัดเก็บข้อมูล รวมถึงนำไปใช้ได้

3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสมภายใต้จริยธรรมและกฎหมาย โดยมีเสรีภาพในการใช้ แต่ต้องเคารพสิทธิผู้อื่นด้วยเช่นกัน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนให้กับนักศึกษาทุกระดับการศึกษาได้

1.8.2 นักศึกษาได้องค์ความรู้และได้นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมที่เกิดจากการปฏิบัติจริงร่วมกับชุมชน

1.8.3 เป็นแนวทางให้ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามแนวทางการเรียนการสอนโดยการบริการสังคม ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ และบูรณาการกับการบริการสังคมของสถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
 - 2.1.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร
 - 2.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา
- 2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.2.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.2.3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม
 - 2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคม
 - 2.3.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคม
 - 2.3.3 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบบริการสังคม
- 2.4 ทักษะการเรียนรู้
 - 2.4.1 ความหมายของทักษะการเรียนรู้
 - 2.4.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้
- 2.5 นวัตกรรมชุมชน
 - 2.5.1 ความหมายของนวัตกรรมชุมชน
 - 2.5.2 ความสำคัญของนวัตกรรม
 - 2.5.3 ประเภทของนวัตกรรม

2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งแสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นหลักให้คนในชาติประพฤติในทางที่ดีงาม มีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้ชาติไทยอยู่อย่างปลอดภัยสืบไป การที่จะรักษาศิลปะและวัฒนธรรมของชาติไว้ได้ ต้องอาศัยกระบวนการของการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานไว้ว่า “งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นงานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งเป็นเหตุและองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป”

หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทย ทั้งทางด้านปฏิบัติและทฤษฎี อันหมายรวมถึงองค์ความรู้ทางศาสตร์และศิลป์เชิงลึกในนาฏศิลป์ไทย เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถความชำนาญ เป็นมืออาชีพและเป็นรากฐานสำคัญในการอนุรักษ์สืบสานงานด้านนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนสร้างสรรค์งานให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นที่ประจักษ์อีกทั้งมุ่งมั่นปลูกฝังจิตสำนึกให้บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อสังคมไทยและสังคมโลก

2.1.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. ปรัชญาของหลักสูตร

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มุ่งผลิตบัณฑิตทางศิลปให้เป็นผู้รอบรู้ในศาสตร์ มีความสามารถสร้างสรรค์ ยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.1 ผลิตบัณฑิตศิลปินด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีความรอบรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

2.2 ผลิตบัณฑิตศิลปินที่มีภาวะผู้นำในศาสตร์ด้านนาฏศิลป์ไทย มีความพร้อมในการใช้กระบวนการวิจัย พิสูจน์และสืบค้นองค์ความรู้

2.3 ผลิตบัณฑิตศิลปินที่มีความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์ สืบสานสร้างสรรค์ และเผยแพร่งานด้านนาฏศิลป์ไทย

2.4 ผลิตบัณฑิตศิลปินด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีความเสียสละ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และจริยธรรมทางวิชาการ

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต โดยมีโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต

1.1 กลุ่มวิชาบังคับ	จำนวน	24 หน่วยกิต
1.1.1 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน	12 หน่วยกิต
1.1.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี	จำนวน	6 หน่วยกิต

1.1.3 กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน	6 หน่วยกิต
---------------------	-------	------------

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน 94 หน่วยกิต

2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	จำนวน	24 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาบังคับเฉพาะด้าน	จำนวน	64 หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก	จำนวน	15 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.3.1 คำอธิบายรายวิชา

ทั้งนี้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดให้นักศึกษาเรียน 30 หน่วยกิต ซึ่งมีรายวิชา ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (Citizenship and Social Responsibility) รหัสวิชา 300-1103 จำนวน 3 (3-0-6) หน่วยกิต ที่นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน โดยมีเนื้อหาในรายวิชา (Course Description) ประกอบด้วย “ความหมายและความสำคัญของความเป็นพลเมือง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่เป็นประโยชน์และรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกความเป็นไทย จิตอาสาและจิตสาธารณะ เพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณค่าของสังคมไทย และสังคมโลก”

2.1.3.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1) เคารพสิทธิ เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 2) เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีจิตสาธารณะ

2. ด้านความรู้

- 1) สามารถนำความรู้ หลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านทักษะทางปัญญา

- 1) บูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองเชื่อมโยงสู่สังคม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 1) ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

5. ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเชิงตัวเลข และภาษาจากเอกสารและแหล่ง

ความรู้อื่น

2.1.3.2 เนื้อหาสาระของรายวิชา

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำมาศึกษาในการวิจัย ดังนี้

1) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย

- ความหมายและหน้าที่ของพลเมือง
- ความสำคัญของการเป็นพลเมือง
- สิทธิ และเสรีภาพของความเป็นพลเมือง
- คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

2) โครงสร้างทางสังคม

- โครงสร้างและบทบาททางสังคม
- การจัดระเบียบทางสังคม
- กฎระเบียบ หลักการในการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในสังคม

3) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบไปด้วย

- แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

- จิตอาสา และจิตสาธารณะ
- บทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)

2.2.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

คำที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ คือ รูปแบบการสอน (Teaching Model) รูปแบบการเรียนการสอน (Instruction Model) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model) นักวิชาการได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับรูปแบบการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

Anderson (1999) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบขึ้น เพื่อทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

Joyce & Showers (2004) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่า เป็นแผนการสอนหรือรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียน หรือสอนเสริม เพื่อปรับสื่อการสอน เช่น หนังสือพิมพ์ เทป โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรของรายวิชาที่สอนแต่ละรูปแบบในแนวทางว่า ครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างไร ดำเนินการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

Joyce, Weil & Calhoun (2009: 83) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นแผนหรือแบบซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียนโดยตรงหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อจัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งรวมทั้งหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์และหลักสูตรรายวิชาแต่ละรูปแบบทำให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แตกต่างกัน

Saylor, et al. (1981: 271) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนของการเรียนที่มีการจัดกระทำชุดของพฤติกรรมต่าง ๆ ไว้เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสอน หรือรูปแบบการเรียนการสอน ก็มี ความหมายในลักษณะที่คล้ายกับกับ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แต่ก็จะมีความแตกต่างในรายละเอียดย่อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ให้ความหมายยึดถือ โดยนักวิชาการศึกษาให้ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Eggen and Kauchak (1996) ให้นิยามว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดทำรายละเอียดเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนของครูผู้สอน ซึ่งจะถูกออกแบบขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมาย ในการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ โดยที่ครูผู้สอนจะพิจารณาว่าจะสอนอะไร และมี ยุทธวิธีใดที่จะไปสู่เป้าหมายของการสอนได้ กระบวนการที่ถูกออกแบบเป็นเฉพาะเพื่อให้เกิด สัมฤทธิ์ผลเฉพาะในเป้าหมายที่กำหนดไว้ และจะถูกกำหนดให้เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของครูในการ สอน ทั้งนี้การจัดทำรายละเอียดดังกล่าวสามารถเปรียบได้กับพิมพ์เขียวสำหรับการสอน โดยมีแนวคิด จากศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาเป็นแนวทาง

Gunter, Esters and schwab (1995) อธิบายว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เปรียบเสมือนพิมพ์หรือต้นแบบที่ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนหลัก ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดผลตามที่

ต้องการ การจัดการเรียนการสอนต้องเรียงลำดับขั้นตอนที่เสนอไว้ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แต่ละรูปแบบจะตอบสนองจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

Joyce, & Weil (2009:7) ให้คำจำกัดความของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ แบบ (Pattern) หรือแผน (Plan) ที่จะนำไปใช้เพื่อจัดการเรียนรู้หรือเป็นแนวทางในการสอนของครูที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม วิธีการคิด และวิธีการแสดงออกในการเรียนรู้ของตนให้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณาพร คมสัน (2540) ให้ความหมายว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ มีหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อมโยงต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีการและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นไปตามหลักการที่ยึดถือสามารถนำไปใช้เป็นแนวการสอนของครูซึ่งแต่ละรูปแบบจะต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมการสอนของครู การดำเนินการสอน และการประเมินผลเพื่อให้ทราบวิธีการที่ผู้เรียนจะบรรลุจุดหมายที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 166) ได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นแผนของการทำงาน ทำก่อนการปฏิบัติ โดยที่แผนนั้นมีการจัดทำหรือเรียบเรียงสิ่งเกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ มีคุณลักษณะตรงตามต้องการ มีลักษณะเป็นอุดมคติที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง มีความเกี่ยวข้องกับการสอนซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมหรือองค์ประกอบเกี่ยวกับงานการสอน คัดเลือกเฉพาะที่สำคัญ เขียนอย่างย่อแต่สามารถขยายเพื่อปฏิบัติได้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 116) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึงสถานการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสถานการณ์ดังกล่าวเกิดมาจากการศึกษา วิจัยและพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีที่แสดงการตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เฉพาะด้าน โดยสถานการณ์ดังกล่าวแสดงพฤติกรรมตามลำดับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสนับสนุนด้านการเรียนการสอน และปฏิกิริยาของครูต่อผู้เรียนอย่างชัดเจน

ทศนา แหมมณี (2559) ได้ให้ความหมายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional Model) คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือและได้รับการพิสูจน์ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าวมักประกอบด้วยทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือ และกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนดซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนหรือแบบอย่างในการจัดและดำเนินการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเช่นเดียวกันได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนของการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อมโยงต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้หรือแนวทางในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ

2.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

Anderson (1997: 521-522) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กล่าวถึง ความเชื่อ และแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นตัวชี้้นำในการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่ผู้สอนระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ได้แก่ การวางเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน หรือเป็นการระบุเป้าหมายในการทำงานของผู้เรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

3) สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย เนื้อหา และกระบวนการในการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4) การสอน สื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยให้การปฏิบัติแต่ละขั้นตอนของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง และตรงตามรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ ได้กำหนดไว้

5) การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และทราบประสิทธิผลของรูปแบบที่มีต่อการเรียนรู้ และกระบวนการทั้งหมดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

Joyce & Weil (2009: 100) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ คือ

1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ซึ่งจะเป็นตัวชี้้นำในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ซึ่งจะอาศัยความเชื่อ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3) เนื้อหา เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะใช้ในการเรียนการสอน

4) กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรม วิธีการ และขั้นตอนของการปฏิบัติในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

5) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นตัวบอกถึงผลการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมาย

Huitt (2005: 1-5) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องประกอบด้วยเนื้อหา กระบวนการนำเข้า กระบวนการในห้องเรียน เช่น บรรยากาศในห้องเรียน หรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผลลัพธ์หรือผลผลิตจากกระบวนการ

ทิศนา ขัมมณี (2553: 25) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการสอน ซึ่งจะเป็นการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนของการดำเนินงานของรูปแบบการสอน

2) จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน

3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน

4) การวัดประเมินผล เป็นส่วนของการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เพชรพะยอม ภาวสิทธิ์ (2550: 36) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) แนวคิด ทฤษฎี หมายถึง แนวคิดหลักที่ยึดถือและรองรับในการนำมากำหนดแนวทางของรูปแบบ

2) หลักการ หมายถึง ส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่รองรับรูปแบบ และจะเป็นตัวชี้้นำการกำหนดวัตถุประสงค์

3) วัตถุประสงค์ หมายถึง ส่วนที่ระบุความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ

4) เนื้อหา หมายถึง ส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนินการขึ้นตามขั้นตอน

6) การวัดผลและประเมินผล หมายถึง ส่วนที่ระบุถึงการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

นิคมล สุวรรณศรี และคณะ (2558 : 43) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย

1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้จะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ สามารถทำนายผลได้และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้ระบบการจัดการเรียนรู้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ต่างกันในแต่ละของระบบใหญ่ และระบบย่อย ระบบการจัดการเรียนรู้นิยมใช้กับระบบใหญ่ ซึ่ง

ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนรู้นิยมใช้กับระบบที่ย่อยกว่า เช่น ระบบวิธีสอนแบบต่าง ๆ

ศุภักษร ฟองอาจวาง (2559 : 937) ได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) หลักการ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) เนื้อหา
- 4) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) การวัดประเมินผล

ชนันท์ธิดา ประพิน (2560 : 300) ได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) หลักการ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) เนื้อหา
- 4) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) การวัดประเมินผล

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	นักการศึกษา						
	Anderson (1997)	Joyce & Weil (2009)	เพชรพยะยม ภาวสิทธิ์ (2550)	ทีศนา แจมณี (2553)	นิมิต สุวรรณศิริ (2558)	ศุภักษร และชนันท์ธิดา (2560)	ผลการสังเคราะห์
1. แนวคิดและทฤษฎี			✓		✓		
2. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓		✓	✓
4. เนื้อหาของรูปแบบ	✓	✓	✓		✓	✓	✓
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓		✓	✓

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ เป็นตัวชี้แนะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยความเชื่อ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3. เนื้อหาของรูปแบบ เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ เป็นกิจกรรม วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง โดยอธิบายรูปแบบที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรม รวมไปถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบ เป็นส่วนสำคัญที่บอกถึงประสิทธิภาพของรูปแบบโดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและกระบวนการทั้งหมดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.2.3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

Seels and Glasgow (1998) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ปัญหา ใช้เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อระบุสิ่งที่ปัญหา และระบุให้ได้ว่าปัญหาการเรียนการสอนหรือไม่

2) การวิเคราะห์การเรียนการสอนและภาระงาน รวบรวมสารสนเทศมาตรฐานการปฏิบัติและทักษะต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนมีก่อนจะเรียนและพื้นฐานที่ต้องเรียนก่อน

3) ระบุจุดประสงค์และแบบทดสอบ เขียนจุดประสงค์การวัดที่ชัดเจนและแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่วัดจุดประสงค์นั้น ๆ

4) กลวิธีการสอน ตัดสินใจเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนการสอนหรือองค์ประกอบของการเรียนการสอน อาจเป็นการนำเสนอหรือเงื่อนไขการปฏิบัติ

5) ตัดสินใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เลือกสื่อและวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

6) พัฒนาวัสดุอุปกรณ์ วางแผนให้เกิดประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาโปรแกรมหรือวัสดุอุปกรณ์ หรือกำกับติดตามการใช้วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้มั่นใจในผลที่เกิดขึ้น

7) การประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน วางกลวิธีในการประเมินผลระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสะท้อนการบรรลุวัตถุประสงค์ ทบทวน ประเมินความเป็นไปได้ และประเมินซ้ำ

8) การนำไปใช้ในสถานการณ์จริงและการปรับปรุง

9) การประเมินสรุป การเก็บรวบรวมสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับผ่าน/ไม่ผ่าน ได้/ตก เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

10) การเผยแพร่ขยายผลนำไปใช้ การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการพิสูจน์ความมีคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มอื่น ๆ

Dick and Carey (2005) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์ปัญหา หรือประเมินความต้องการเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีปัญหาหรือไม่มีปัญหา

อะไรเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหานี้เป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ อะไรคือสาเหตุของปัญหา อะไรคือวิธีแก้ปัญหานั้นได้ การประเมินความต้องการเป็นการกำหนดให้เข้าใจว่าการสอนที่จะทำการออกแบบและพัฒนานั้น เป็นสิ่งที่ต้องการแน่แท้หรือไม่ รวมถึงการวิเคราะห์ผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านเพศ อายุ พื้นฐานสังคมเศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีมาก่อน รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลและรูปแบบการเรียนรู้

2) ขั้นการพัฒนา ในขั้นตอนนี้จำแนกเป็นการพัฒนาเนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ แบบทดสอบ สื่อและวัสดุการสอน เช่น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ควรทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้าง โดยทั่วไปการสอนที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยกิจกรรมขั้นสูงใจให้วัตถุประสงค์แก่ผู้เรียน คำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ให้สารสนเทศและตัวอย่าง รวมถึงการสร้างข้อทดสอบต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในหน่วยวิชานั้น เพื่อสร้างข้อทดสอบให้สอดคล้องและควรเป็นข้อสอบที่วัดได้ครบตามต้องการ อีกทั้งพัฒนาสื่อและวัสดุการสอนผู้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องดูและทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้แน่ใจว่าการผลิตได้ดำเนินไปตามคำแนะนำที่ให้ตามแนวทางของการออกแบบมีความคงเส้นคงวาต่อเนื่องและมีคุณภาพ

3) ขั้นการนำไปทดลองใช้ การนำไปทดลองใช้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ประการ คือ 1) การสอนและการบริหารการสอน ข้อควรตระหนักในขั้นการจัดการเรียนการสอน คือ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน คือ ครูเป็นผู้ทำหน้าที่เหมือนผู้จัดการเรียนหรือจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีแรงจูงใจที่อยากจะเรียนรู้ การเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูผู้สอนต้องเป็นที่ปรึกษาให้แก่ นักเรียน และ 2) ต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4) ขั้นการประเมินผล เป็นการวัดว่าวงจรการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนั้น สมบูรณ์แล้ว ข้อมูลจึงเป็นส่วนสำคัญที่ได้จากการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนของแต่ละขั้นตอนให้ดีขึ้น และตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าการประเมินผลพบว่าจุดใดควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

Joyce & Weil (2015) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยสรุปได้

4 ข้อ ดังนี้

1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรมีหลักการ ทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นพื้นฐานแนวคิดในการพัฒนา

2) เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายจะต้องมีการวิจัย เพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลัก จะทำให้เกิดผลสูงสุดแต่สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ พิจารณาจะเห็นว่าเหมาะสมแต่อาจทำให้ผลสำเร็จลดน้อยลง

4) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แต่ละรูปแบบ จะต้องมียุทธศาสตร์หลักเป็นตัวตั้งในการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ ควรเลือกให้ตรงกับจุดประสงค์ของรูปแบบนั้น ๆ จึงจะ

ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ถ้าเหมาะสม

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537: 63-64) มีความเห็นว่า ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ต้องศึกษาทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหัวเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากข้อ 1) มากำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็น

3) กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่าง ๆ ในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

4) การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดย

4.1 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี เป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบและด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ จะเป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่สอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่มาคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือคำนวณค่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้นหรือคำนวณค่าความแตกต่างทางด้านสถิติ

5) การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น ระยะที่สองเป็นการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากผลการทดลองใช้ ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และนำไปทดลองใช้ซ้ำ

สุเทียบ ละอองทอง (2545: 8-9) ได้กล่าวถึงการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษานแนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน หรือปัญหาจากเอกสารผลการวิจัยหรือการสังเกต สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) การกำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างมีระบบระเบียบ การกำหนดเป้าหมายรูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุผลสูงสุด

3) การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ให้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อย ผู้สอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การประเมินรูปแบบการสอน เป็นการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปจะใช้วิธีการต่อไปนี้

4.1 การประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ

4.2 ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ โดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

5) การปรับปรุงรูปแบบการสอนมี 2 ระยะ คือ ระยะก่อนนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ ใช้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น ระยะหลัง นำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ อาศัยข้อมูลจากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุง และอาจมีการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ทิสนา แคมมณี (2559) ได้ใช้แนวคิดของการจัดระบบในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพอสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน
2. ศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน

3. ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการค้นหาคำตอบที่ สำคัญที่จะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปใช้ได้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความเป็นจริงมาใช้ในการสร้างรูปแบบจะช่วยขจัดหรือป้องกันปัญหาซึ่งจะทำให้รูปแบบนั้นขาดประสิทธิภาพ

4. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ การพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่สามารถช่วยให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จ ในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และความละเอียดรอบคอบจึงจะสามารถกำหนดองค์ประกอบที่จะเอื้อให้รูปแบบนั้นประสบความสำเร็จได้

5. นำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป

6. จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณามาก

7. สร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นถึงผังจำลองขององค์ประกอบต่าง ๆ

8. ทดลองใช้รูปแบบเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น

9. ประเมินผลโดยการศึกษาผลที่เกิดขึ้น จากการทดลองใช้รูปแบบว่าได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

10. ปรับปรุงรูปแบบโดยนำผลการทดลองมาปรับปรุงรูปแบบให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดของการจัดระบบนี้เป็นแนวคิดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้สะดวกต่อการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้	นักการศึกษา						
	Seels and Glasgow (1998)	Dick and Carey (2005)	Joyce&Weil (2015)	เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537)	สุतीयบ ละอองทอง (2545)	พิศนา เขมมณี (2559)	ผลการสังเคราะห์
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์ ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ระบุวัตถุประสงค์	✓		✓				
3. กำหนดหลักการ เป้าหมาย และ องค์ประกอบ			✓	✓	✓	✓	
4. กำหนดแนวทางการนำไปใช้		✓		✓	✓		✓
5. จัดกลุ่มและความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบ						✓	
6. ทดลองใช้รูปแบบ	✓	✓	✓			✓	✓
7. ประเมินผลการใช้รูปแบบ	✓	✓		✓	✓	✓	✓
8. ปรับปรุงรูปแบบให้ดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

2.3 การเรียนรู้แบบบริการสังคม

2.3.3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคม

การเรียนรู้แบบบริการสังคมมาจากคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ คือ Service Learning ในภาษาไทยมีการใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น การเรียนรู้แบบบริการสังคม การรับใช้สังคม การเรียนรู้จากการบริการ การเรียนรู้โดยการบริการสังคม การเรียนรู้ที่เน้นบริการสังคม แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การเรียนรู้แบบบริการสังคม” มีความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Delve, (1990) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า กระบวนการของการบูรณาการ การสอนวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกัน เป็นความร่วมมือในความพยายามของนักเรียนที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการเรียนรู้ตนเอง และชุมชน ในขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้และทำความเข้าใจชุมชน ถึงความต้องการ ความสนใจ ประวัติและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่ง

จะทำให้ทั้งนักเรียนและชุมชน เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน รวมถึงการพัฒนาการเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบและการเสริมพลังอำนาจ

National and Community Service Act of 1990 (NCSA) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมว่า เป็นการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์และการสะท้อนถึงคุณค่าของการบริการผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย กระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคมและการศึกษาระหว่างผู้เรียนและประชาชนที่ให้บริการรวมทั้งระหว่างโครงการที่ศึกษาที่เน้นประสบการณ์กับองค์กรของชุมชนที่ทำงานร่วมกัน

Cooper, (1996) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่รวมการสอน การเป็นพลเมืองดี ความรู้วิชาการ ทักษะ และค่านิยม เข้าด้วยกันเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยการนำบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงานมารับใช้สังคม ทั้งระดับอุดมศึกษามัธยมศึกษา และประถมศึกษา เป็นกลวิธีสอนที่สำคัญและยังมีประโยชน์สำหรับโครงการนอกโรงเรียนด้วย

Brigle & Hatcher (1996) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า พื้นฐานการเรียนรู้แบบบริการสังคม เป็นประสบการณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านบริการ การจัดระเบียบของสังคม ในลักษณะที่ตรงกับความต้องการของชุมชนที่ระบุไว้ และสะท้อนให้เห็นถึงในกิจกรรมในด้านบริการให้ชุมชนได้รับตอบสนองอย่างเต็มที่ ความสามารถของผู้เรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของชุมชน ความเข้มแข็ง การมีระเบียบ มีวินัยจะช่วยเพิ่มความรู้สึกนึกคิดที่มีความรับผิดชอบมากขึ้นในการทำงาน

Root, (1997) ได้ให้คำนิยามของการเรียนรู้แบบบริการสังคม(Service Learning) ว่า เป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่นักเรียนรู้และพัฒนาตนเองอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงการบูรณาการเข้าในหลักสูตรวิชาการของผู้เรียน และมีการจัดเวลาที่แน่นอนเพื่อผู้เรียนสามารถคิด พูด และเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำและเห็นระหว่างที่ลงมือทำกิจกรรม นอกจากนั้น ยังให้โอกาสผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้ แล้วในสถานการณ์จริงในชุมชนของเขา และส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน และช่วยให้มีพัฒนาการของความสำนึกในการสนใจผู้อื่นด้วย

AAHE, (1998) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบบริการสังคมว่าเป็นวิธีการที่นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาอาศัยการกระทำการบริการสังคมที่มีการวางแผนอย่างดี เป็นการจัดจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยที่มีความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาชั้นสูง และกับชุมชน การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองดี เป็นการบูรณาการและส่งเสริมหลักสูตรทางวิชาการที่นักเรียนเรียนและเวลาที่เตรียมไว้สำหรับการพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์การบริการสังคม

Wileds and Bondi (2007) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริการสังคมและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการทดสอบ เช่น การอ่าน ทักษะพื้นฐานและได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น สถานศึกษา

สามารถใช้การบริการสังคมในการสร้างแรงจูงใจและเป็นพื้นฐานในการเรียนให้กับผู้เรียนได้ โดยการ จัดกิจกรรมการบริการสังคมเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการบริการสังคมจะต้อง มีลักษณะ ดังนี้

- 1) มีการจัดระบบให้สัมพันธ์กับรายวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร
- 2) มีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 3) กำหนดความต้องการที่แท้จริงของสังคม
- 4) ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในกิจกรรมตามที่ตารางกำหนดไว้

ทิตินา แคมมณี (2561) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า การ ดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการบริการสังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนและวางแผน เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลาย ที่ได้รับมาพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดหลักการหรือสมมติฐานต่าง ๆ ซึ่งสามารถ นำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้

นันทิยา ต้นศรีเจริญ (2546) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์ถึงความต้องการ ของชุมชนที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้พร้อมทั้งได้เรียนรู้ จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนด้วย หัวใจสำคัญของการรับใช้สังคม การที่ผู้เรียนและชุมชนต่างได้รับ ประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ เท่ากัน ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ (2544) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ ว่า คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการประยุกต์ หรือออกแบบให้นำเนื้อหาของ บทเรียนมาจัดโครงการ ที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือในทางกลับกันเป็นการ เชื่อมโยงปัญหาในชุมชนเข้ามาสู่บทเรียน และในบางโอกาสอาจเป็นการนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรม ในชุมชน โดยถือว่ากิจกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในหลักสูตร การเรียนรู้แบบบริการสังคม จัดขึ้นเพื่อสร้างความเป็นคนดี หรือคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมแต่ละแห่ง กล่าวคือ ต้อง ตระหนักสำนึกถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาสังคม การตระหนักถึง ผลกระทบร่วมกัน การเคารพกติกาของสังคมและอื่น ๆ ตามสถานะพลเมืองคนหนึ่ง พึงมีพึงปฏิบัติ

จรี ทัพวงษ์ (2552) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นการเรียนรู้ ที่บูรณาการด้านวิชาการและทำกิจกรรมบริการสังคม เพื่อให้ผู้อื่นได้ใช้ความรู้ด้านวิชาการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการบริการสังคม มีการไตร่ตรองสร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้น ๆ

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเชื่อมโยงหรือบูรณาการเข้ากับรายวิชาหรือหลักสูตร สถานศึกษาและองค์กร ต่าง ๆ ใช้การบริการสังคมเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสร้างทักษะทางการศึกษาที่เข้มแข็ง ส่งเสริม ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม พัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมือง ตลอดจนมีการวัดและ ประเมินผลทั้งด้านวิชาการและการบริการสังคม

2.3.3.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคม

สถาบันการเรียนรู้การบริการสังคมแห่งชาติ (NSLC: National Service Learning Clearinghouse. n.p. อ้างอิงใน ขวลา เวชยันต์ม 2544) การเรียนรู้แบบบริการสังคมเริ่มปรากฏในงานวิจัยต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1970 อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคมว่าการเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้สู่ชุมชนด้วยการสร้างประสบการณ์ ความรับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยผู้เรียน การเรียนรู้แบบบริการสังคมได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วทุกระดับทั้งในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

Paulo Freier, (1998) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึก คือการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเองมีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์สนทนาในปัญหาควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติการบริการสังคม จนเกิดความตระหนักต่อปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เขาดำรงอยู่

ทศนา แหมมณี (2561) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสังคมโดยตรงแล้ว ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างดี การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เป็นการเรียนรู้จากความเป็นจริง ตามสภาพที่แท้จริงจึงเป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสังคมได้จริง

ศักดิ์ชัย นิธิภูว และคณะ (2544) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบริการสังคมไว้ว่า นอกจากจะมุ่งเน้นที่การสร้างความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์แล้ว ยังทำให้เกิดผลดีทางด้านวิชาการ ด้านการใช้เหตุผล ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นำมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมนอกจากให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงแล้ว ยังพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน สามารถสร้างความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ได้

2.3.3.3 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบบริการสังคม

รูปแบบการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบบริการสังคม

1. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการแบบ Park Service-learning Model

Georgia Department of Education, (1997: 21-22) เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการแบบ Park Service-learning Model ซึ่งแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการวางแผนทำกิจกรรม เริ่มจากการมอบหมายให้นักเรียนสำรวจหาความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนที่นักเรียนจะช่วยเหลือได้ โดยอาจสอบถามจากผู้นำชุมชน หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้คนในชุมชน จากการสังเกตของนักเรียนเอง หรือครูผู้สอนอาจจะเสนอแนะปัญหาของชุมชนขึ้นมาร่วมด้วยก็ได้ แล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาพิจารณาเลือกหัวข้อที่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนต้องการศึกษาเรียนรู้และอยู่ในความสามารถที่นักเรียนจะทำได้ โดยครูช่วยดูแลชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้กิจกรรมนั้นเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง จากนั้นนำปัญหาที่เลือกได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไข แล้ววางแผนกิจกรรมเป็นขั้นตอนเพื่อพร้อมไปพัฒนา

เมื่อวางแผนกิจกรรมเรียบร้อยแล้วควรสำรวจว่ามีข้อมูลหรือทักษะใดที่นักเรียนขาดแต่จำเป็นต่อการทำงานที่วางไว้ แล้วจัดการให้นักเรียนค้นคว้าหรือได้รับการอบรมทักษะเพิ่มเติม เพื่อประสิทธิภาพในการลงมือปฏิบัติงานก่อนให้บริการนักเรียนควรจะ

- เลือกชุมชนที่จะเข้าไปให้บริการ
- เลือกและวางแผนกิจกรรมที่จะไปบริการโดยเป็นกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ

โดยเฉพาะ

- ประชาสัมพันธ์ผู้สนใจและผู้ต้องการสมัครเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครตามหน่วยงานต่าง ๆ

- แนะนำสถานที่ /พื้นที่ ๆ ที่จะเข้าไปให้บริการและจัดให้มีการอบรมกิจกรรมที่จะไปให้บริการก่อนหน้าการปฏิบัติจริง

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) คือการนำแผนการที่วางไว้ไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ซึ่งไม่ได้หมายความว่านักเรียนจะปฏิบัติงานตามลำพัง แต่สามารถขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงาน องค์กร ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ การแบ่งงานตามความถนัด การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโลกให้นักเรียนได้ออกนอกห้องเรียนเพื่อไปสัมผัสชีวิตจริง โดยนำสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้งานลุล่วงได้ดี ดังนั้นการปฏิบัติการในการให้บริการ จึงสรุปดังนี้

- เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ
- เป็นการบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ
- มีพัฒนาการอย่างเหมาะสม
- เตรียมให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม
- ให้การดูแลอย่างเพียงพอ

3. การสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อได้ให้มีประสบการณ์บริการทางสังคม และประยุกต์ให้มีการเรียนรู้วิชาการอย่างกว้างขวาง การสะท้อนกลับจะเป็นโอกาสที่เหมาะสมในการเชื่อมโยงรายวิชาต่าง ๆ เข้ากับกิจกรรมการบริการสังคม นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านการอภิปรายในชั้นเรียน เขียนสรุปเป็นรายงานรายบุคคล รายกลุ่ม รายห้อง หรือจัดนิทรรศการ

4. การเฉลิมฉลอง (Cerebration) เป็นการระลึกถึงสิ่งที่นักเรียนได้ลงมือทำให้แก่ผู้อื่นหรือชุมชน เป็นกิจกรรมที่แสดงออกว่านักเรียนได้เสร็จสิ้นปฏิบัติการบริการสังคมอาจเป็นการจัดปาร์ตี้ในสวนสาธารณะที่นักเรียนได้ช่วยกันบูรณะ เชิญชวนนักเรียน ครูอาจารย์ หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้ ตลอดจนผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาร่วมงานเลี้ยงฉลองนี้ด้วย ทั้งนี้ครูอาจจะออกไปประกาศนียบัตรให้เป็นที่ระลึกแก่นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นรางวัลและสิ่งเตือนใจให้นักเรียนระลึกถึงการกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นครั้งนี้ ซึ่งก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการร่วมกันรับผิดชอบช่วยเหลือสังคมต่อไป

Coverdell (2002) ได้กำหนดขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมในสวนสาธารณะ (Park Service Learning Model) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการวางแผนกิจกรรมการบริการสังคม และการให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการมีส่วนร่วม และเรียนรู้จากการทำกิจกรรมการบริการสังคม ในขั้นแรกนี้ผู้เรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับ

- การสำรวจและระบุความต้องการของชุมชน
- การเลือกและการวางแผนกิจกรรมการรับใช้สังคมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่

คาดหวัง

- ระบุชื่อองค์กรและการขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
- กำหนดเขตพื้นที่และการฝึกฝนทำกิจกรรมการบริการสังคม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นการฝึกปฏิบัติตามแผนการที่วางไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- เป็นการปฏิบัติอย่างมีความหมาย
- มีการบูรณาการทางวิชาการ
- เป็นการพัฒนาอย่างเหมาะสม
- ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- มีการดูแลการปฏิบัติอย่างทั่วถึง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นผลสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์การบริการสังคม และการประยุกต์การเรียนรู้ของผู้เรียนในเชิงวิชาการ บริบทส่วนตน และบริบททางสังคม กิจกรรมที่สะท้อนออกมายังเป็นการเปิดโอกาสในการเชื่อมโยงการทำงานเชิงวิชาการกับการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมอีกด้วย กิจกรรมที่แสดงถึงผลสะท้อนกลับ มีหลายประเภท ดังนี้

- การอภิปราย
- การเขียนบรรยาย
- การอ่าน
- การแสดงความคิดเห็นออกมาในเชิงศิลป์
- การทำโครงงาน
- การนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเฉลิมฉลอง (Celebration) เป็นการระลึกถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้ช่วยเหลือชุมชนถือเป็นการปิดกิจกรรมการบริการสังคม การเฉลิมฉลองอาจประกอบด้วย

- การประชุม
- การใช้สื่อพิเศษ
- การร่วมฉลองกับผู้มีส่วนร่วมในการบริการสังคม
- การมอบประกาศนียบัตร
- การจัดงานเลี้ยง
- การฉลองในสถานที่ที่จัดบริการสังคม

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมแบบ I CARE

Mark, (2001: 273-274) เสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมแบบ I CARE

ในหนังสือ Creating sustainable community programs: examples of collaborative public เป็นรูปแบบการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนเลือกและวิเคราะห์เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติและประเมินผลได้อย่างเข้าใจ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญคือ

1. ระบุปัญหา (Identify) เริ่มต้นที่ระบุปัญหาโดยนักเรียนหรือกลุ่มนักเรียนร่วมกันระบุค่านึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ไม่น้อยไปกว่าทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการให้บริการสังคม นักเรียนจะต้องเขียนเค้าโครงของโครงการเพื่อแสดงให้เห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดโครงการและบอกข้อจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้น บอกเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการในลักษณะของยุทธศาสตร์ รวมทั้งภาระงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2. การทำงานร่วมกัน (Collaborate) นักเรียนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ประโยชน์จากความสามารถของมนุษย์และประโยชน์จากทรัพยากร ผู้ร่วมงานจะทำงานประสานในรูปรูปแบบเดียวกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องพัฒนาทักษะของผู้ร่วมงานให้สอดคล้องกับความต้องการในชุมชน สิ่งที่ทำให้แน่ใจว่านักเรียนสามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ในขั้นตอนนี้คือการให้การฝึกอบรมเรื่องการทำโครงการ การมอบหมายหน้าที่และภาระงาน ตลอดจนกำหนดระยะเวลาการทำโครงการ สิ่งที่มีมากขึ้นบ่อยคือ การถกเถียงกันในกลุ่มและนักเรียนขาดแคลนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้กระบวนการในขั้นนี้เปลี่ยนแปลงไป

3. การแสดงออก (Act) การทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการ ตลอดจนโครงการจะสำเร็จได้ต้องอาศัยนักเรียนในการแสดงออก นักเรียนจะต้องให้การบริการตามหลักการทางด้านวิชาการ และพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมกับความต้องการของสังคม

4. การสะท้อนกลับ (Reflection experiences) กระบวนการบริการสังคมทั้งหมดนั้น นักเรียนและคณะจะต้องสะท้อนประสบการณ์ออกมา การฝึกฝนการสะท้อนกิจกรรมการบริการจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้ร่วมงานและถ่ายทอดความเป็นอาสาสมัครให้แก่นักเรียน มีคำถาม 3 ข้อที่จะต้องใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ อะไร อะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้นและปัจจุบันเป็นอย่างไร ในขั้นตอนนี้ที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องบอกความหมาย จุดประสงค์ของโครงการ กำหนดความเชื่อมโยงระหว่างบริการวิชาการกับสาขาวิชาที่เรียนและบอกผลกระทบจากโครงการที่มีต่อสมาชิกและประโยชน์ของชุมชนเทคนิคการสะท้อนกลับจะแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม

5. การสนับสนุนส่งเสริม (Encourage) เมื่อโครงการเสร็จสมบูรณ์แล้วนักเรียนจะมีการสนับสนุนและส่งเสริมกันเองตลอดจนเริ่มต้นโครงการในขั้นตอนนี้ใหม่อีกครั้ง โดยการหาข้ออุปสรรคเกี่ยวกับสถานที่เพื่อดูความต้องการใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เป็นข้ออุปสรรคสำหรับการจัดทำโครงการในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะพิจารณาหาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ผลการรายงานต่าง ๆ ประเมินความมีประสิทธิภาพ กำหนดขอบเขตเป้าหมายที่แท้จริงและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม และกำหนดบทบาทที่คาดหวังอีกครั้ง ในขั้นตอนนี้จะสะท้อนกลับไปที่ขั้นตอนการระบุปัญหา (Identify) และขั้นตอนต่าง ๆ ก็จะดำเนินไปอีกครั้ง ประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคณะและนักเรียนได้ร่วมกันค้นคว้าผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบริการ ซึ่งนอกเหนือไปจากการ

เรียนรู้เนื้อหาทางด้านวิชาการ นั่นคือ ประสบการณ์ของนักเรียน การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตลอดจนทักษะการสื่อสาร นำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนได้ก้าวเข้าสู่โลกที่แท้จริงอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 3 รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมแบบ I CARE

ขั้นตอน	คำถามที่ใช้
1. ระบุปัญหา (Identify)	- อะไรคืองานเดี่ยว งานกลุ่ม ประโยชน์และความต้องการของชุมชนและสิ่งใดคือของจำเป็นที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติงาน
2. การทำงานร่วมกัน (Collaborate)	- ผู้ร่วมงานจะทำงานประสานในรูปแบบเดียวกันได้อย่างไร - จะพัฒนาผู้ร่วมงานได้อย่างไร
3. การแสดงออก (Act)	- การบริการด้านตามหลักวิชาการจะต้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชน
4. การสะท้อนกลับ (Reflection experiences)	- อะไร - อะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น - ปัจจุบันเป็นอย่างไร
5. การสนับสนุนส่งเสริม (Encourage)	- เริ่มต้นขั้นตอนการทำงานในสถานที่ใหม่ที่ต้องการไปทำโครงการ - ทำรายงานฉบับสมบูรณ์ - วัดประสิทธิผลจากความสำเร็จร่วมกันของชุมชน - ผลที่นักเรียนได้รับ - เริ่มต้นขั้นตอนใหม่อีกครั้ง

ที่มา: Mark R. Daniels. (2001) Creating sustainable community program: examples of collaborative public administration. P.275

3. รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี (Active Citizenship Today: ACT)

Close up Foundation และ Constitutional Right Foundation Chicago ในเมืองลอสแอนเจลิส (CRFC. 1997) พัฒนาโครงการสอนสังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Active Citizenship Today: ACT) โดยมีขั้นตอนนำเสนอ ดังนี้

1. การเตรียมการ
 - 1.1 การระดมชุมชนของผู้เรียน
 - 1.2 การสำรวจชุมชน สภาพและปัญหา
2. การเลือกปัญหาที่สนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
 - 2.1 การสำรวจปัญหาที่เลือกในรายละเอียด
 - 2.2 การเตรียมทักษะที่จำเป็นที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

3. การศึกษานโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ
 - 3.1 ศึกษา นโยบายหรือกฎหมาย
 - 3.2 ผลกระทบจากนโยบาย หรือกฎหมายนั้น
 - 3.3 นำเสนอนโยบายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
4. การปฏิบัติกิจกรรม
 - 4.1 การวางแผนปฏิบัติการ
 - 4.2 ลงมือกระทำการกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้
5. การไต่ตรอง ประเมินและกิจกรรมแสดงผลงาน
 - 5.1 กำหนดกิจกรรมและเวลาในการไต่ตรอง
 - 5.2 ทำการพิจารณาไต่ตรองในแต่ละขั้นตอน ด้วยการเขียนบันทึกรายงานปากเปล่า สนทนา อภิปราย การเขียนรายงานสรุป
 - 5.3 ประเมินผลในแต่ละขั้นตอน
 - 5.4 สรุปและนำเสนอกิจกรรมการบริการสังคมและบทเรียนที่เรียนรู้และประชาสัมพันธ์นำผลงานออกแสดง

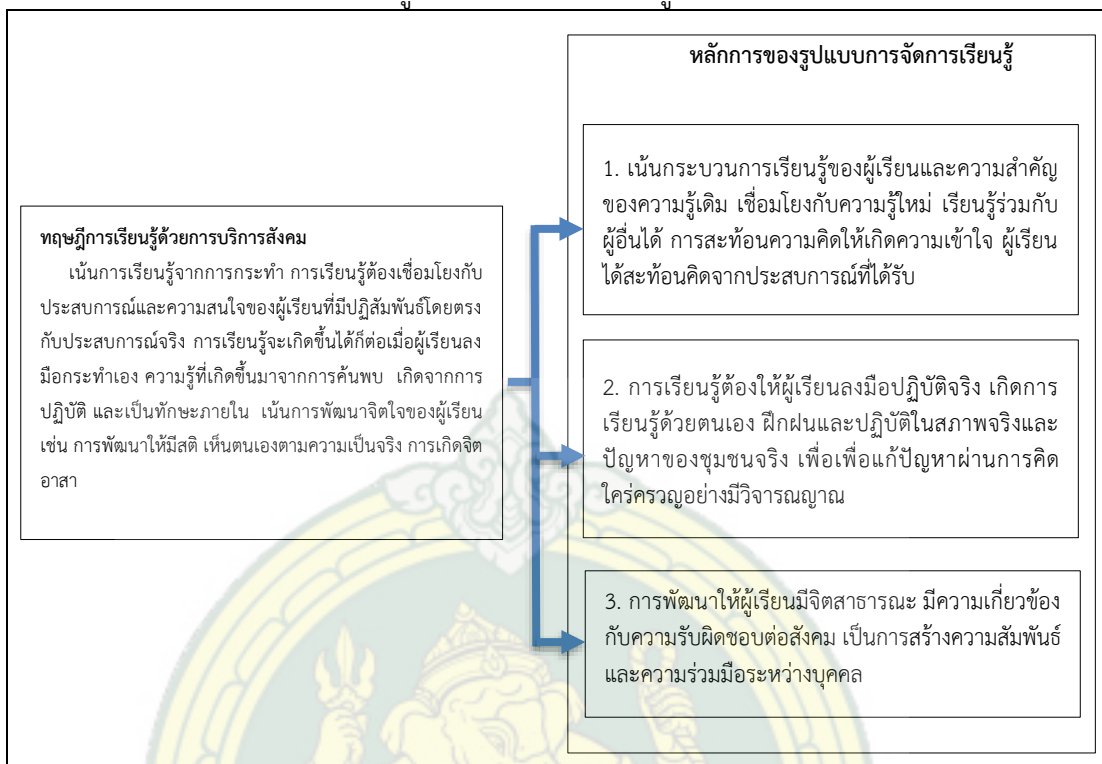
จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม(Social Service - Learning) และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการและขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีที่จะใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning)	เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา
---	---

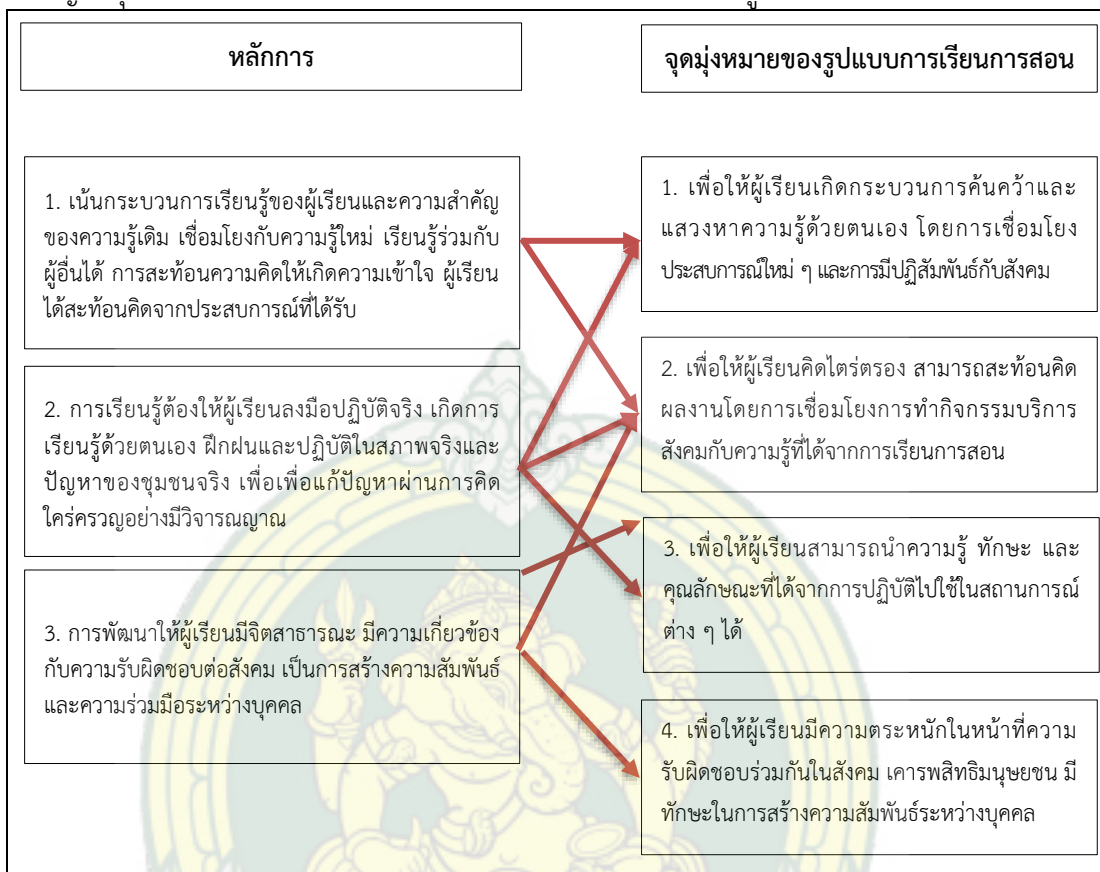
จากตารางที่ 4 ผลการสังเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม(Service Learning) เมื่อได้สาระสำคัญในแต่ละทฤษฎีแล้วผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ได้ดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 การกำหนดหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากตารางที่ 5 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อนำหลักการไปสู่การพัฒนาจุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

จากตารางที่ 6 ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม นำไปสู่การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	นักการศึกษา			ผลการสังเคราะห์	
		CRFC 1997	Mark 2001	Georgia Department of Education 1997		
1	ขั้นเตรียมการ	✓		✓	}	ขั้นเตรียมการ
2	ขั้นระบุปัญหา	✓	✓			
3	ขั้นการวางแผนและดำเนินการ	✓			}	ขั้นปฏิบัติการ
4	ขั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓		
5	ขั้นร่วมมือกันทำงาน		✓		}	ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
6	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	✓	✓	✓		
7	ขั้นสรุปผลนำเสนอผลงาน		✓		}	ขั้นประเมินผลงาน
8	ขั้นชื่นชมผลงาน			✓		

จากตารางที่ 7 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาสังคม

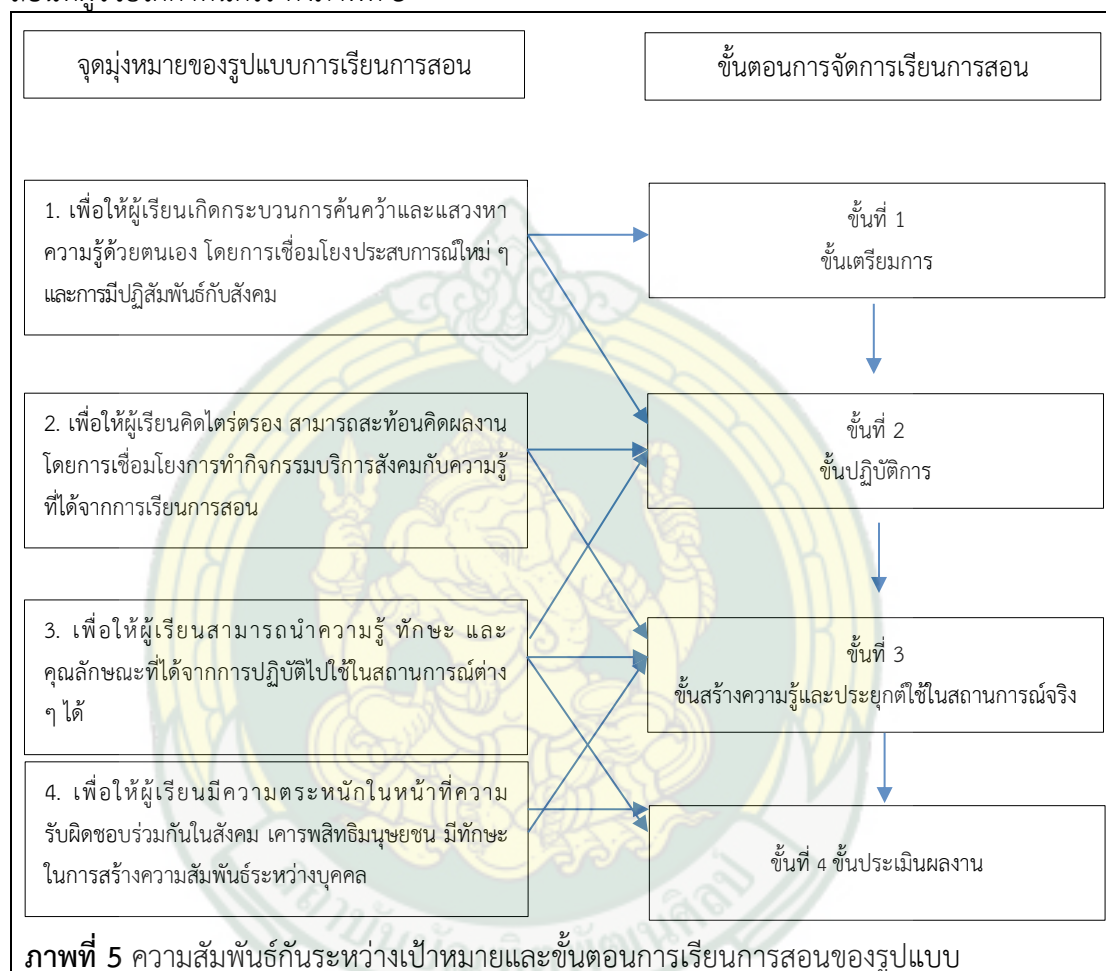
ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันลงพื้นที่สำรวจชุมชนร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการออกแบบกิจกรรม และสรุปผลกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานในวิจัย และวีดิทัศน์จาก

การทำงานร่วมกับชุมชน ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

จากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน สู่เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีดังกล่าว สอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังภาพที่ 5

2.4 ทักษะการเรียนรู้

2.4.1 ความหมายของทักษะการเรียนรู้

มีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายของทักษะการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

สายชล สิงห์สุวรรณ (2543) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถพฤติกรรมทางการเรียน ซึ่งสามารถฝึกฝนและพัฒนาไปในทางที่ดีได้ และช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุทัน มณีวัลย์ และคณะ (2544) ให้ความหมายของ ทักษะการเรียนรู้ว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ และเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการ สามารถประมวลสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

ฉันทนา กล่อมจิต (2544) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะความสามารถทางพฤติกรรมทางการเรียน ซึ่งสามารถฝึกฝนหรือปรับปรุงไปในทางการเรียนที่ดี ช่วยให้สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จในการเรียน

พิชริน วรรณชัย (2547) ให้ความหมายว่า ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถทางพฤติกรรมของผู้เรียนในการหาวิธีการเรียนที่เหมาะสม โดยอาศัยการฝึกฝน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นนิสัยในการเรียนที่ดี

2.4.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการแสวงหาความรู้ เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาตน ซึ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ นั้น มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านแยกองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

Trilling and Fadel (2009) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา
2. ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
4. ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์
5. ทักษะการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
7. ทักษะอาชีพ

Hennessy (2012) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีความรู้กว้างขวางมากขึ้น ถ้ามีทักษะการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของความสนใจและมีความหมายต่อผู้เรียน ได้แก่

1. สร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. สร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. การร่วมมือทำงาน เป็นการทำงานกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา
4. การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้

The Glossary of Education Reform (2016) กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้ คือ องค์ความรู้ทักษะ พฤติกรรมการทำงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่เป็นปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การวิเคราะห์ การตีความ การสังเคราะห์ข้อมูล
2. การวิจัยและปฏิบัติการตามคำถาม
3. การคิดอย่างสร้างสรรค์ ศิลปะ ความใฝ่รู้ จินตนาการ นวัตกรรม สิ่งที่ยื่นขอส่วนบุคคล
4. ความขยันหมั่นเพียร การกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนเอง การวางแผน ความมีวินัย ความสามารถในการปรับตัว และความคิดริเริ่ม
5. การสื่อสารด้านการพูด และการเขียน การพูดและนำเสนอ การฟัง

6. ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสร้างความร่วมมือ ความสามารถในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการทำงาน

7. ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อและอินเทอร์เน็ต การตีความ และการวิเคราะห์ ระบบคอมพิวเตอร์

8. หน้าที่พลเมือง จริยธรรม และความยุติธรรมทางสังคม

วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวถึง ทักษะการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของทักษะเพื่อการดำเนินชีวิต หรือเรียกว่า ทักษะในการเรียนรู้ ประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ ดังต่อไปนี้

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา
2. การสื่อสารและความร่วมมือ
3. ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม

อนุชา โสมาบุตร (2556) ได้กล่าวถึง ทักษะการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย
 - 1) การคิดสร้างสรรค์
 - 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์
 - 3) การนำเอานวัตกรรมมาสู่การปฏิบัติ
2. การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย
 - 1) ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล
 - 2) การใช้วิธีคิดเชิงระบบ
 - 3) ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ
 - 4) การแก้ไขปัญหา
3. การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย
 - 1) การสื่อสารได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ
 - 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น

พงษ์ศักดิ์ นามประมา (2557) ได้กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้ เป็นทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จได้ ประกอบด้วย

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่หลากหลายแปลกใหม่ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ ประกอบด้วยการแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับและสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ยอมรับ
2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผล คิดพิจารณาอย่างมีลักษณะ ละเอียดรอบคอบ นำไปสู่การลงข้อสรุปหรือตัดสินใจได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล ประกอบด้วย การจำแนก/เลือกข้อมูล การระบุปัญหา การตั้งสมมติฐาน และการสรุปอ้างอิง
3. การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือกและลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ ระบุปัญหาและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

4. การสื่อสาร หมายถึง การใช้คำพูดและภาษาท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประกอบด้วย การแสดงให้รู้ถึงความปรารถนา รู้จักปฏิเสธ ขอร้อง ตอรองและขอความช่วยเหลือ

5. การร่วมมือทำงาน หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย เข้าใจขั้นตอนการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แลเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำ

2.5 นวัตกรรมชุมชน

2.5.1 ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมชุมชน

นวัตกรรม หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ กระบวนการ การกระทำ ผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยสิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง นวัตกรรมจะเกิดได้ต้องอาศัยทักษะการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะทักษะการคิดแก้ปัญหา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจินตนาการ และการคิดเชิงออกแบบ นวัตกรรมที่มักได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ส่วนใหญ่เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนมากหรือยากจนเกินไป ไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง เป็นนวัตกรรมที่สะดวกต่อการใช้ สามารถปรับใช้ได้หลายบริบทและส่งผลดีอย่างชัดเจน

มีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม ไว้หลายอย่างดังนี้

Robbins and Coulter (2002) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรมว่า กระบวนการนำความคิดสร้างสรรค์มาแปลงให้เป็นสินค้า บริการ หรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์ หรือทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นความหมายกว้างที่ครอบคลุมไปถึงนวัตกรรมเชิงสังคมด้วย

Breault and et al. (2017) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะการใช้วิธีการใหม่ ความคิดใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ของการสร้างสรรค์ ความหมายที่สอง หมายถึง วิธีการใหม่ หรือความคิดใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ดังนั้น นวัตกรรม จึงหมายถึง กระบวนการทำสิ่งใหม่ การเป็นสิ่งใหม่ในตัวของมันเอง

Kirk, Johnson-Hakim, Anglin and Connell (2017) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม จำแนกออกได้เป็น 3 คำ คือ สิ่งใหม่ การใช้ และ ที่มีประโยชน์

Lan and Chen (2020) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ที่แปลกไปจากเดิม โดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและซึ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง พัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้ว่า มีผลดีทางการปฏิบัติการ ทำให้ก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Kingsbury and Hassan (2020) กล่าวว่า นวัตกรรม มักจะหมายถึง สิ่งที่ได้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่เข้ามาใช้ได้ผลสำเร็จและแผ่กว้างออกไปจนกลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดา

สามัญ ความพยายามจนเกิดความสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็ตามที่เป็นไปเพื่อจะนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ทำอยู่เดิมแล้ว

จุฑารัตน์ บันดาลสิน (2557) กล่าวว่า นวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ย่อมมาจากความคิดสร้างสรรค์ของคน คิดหลากหลายวิธี เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงสิ่งที่ทำอยู่เดิมให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา

दनชนก เบื่อน้อย (2559) นิยามคำว่า นวัตกรรม คือ ทำสิ่งใหม่ขึ้น และนวัตกรรมยังมีความสัมพันธ์และส่งผล ทำให้เกิดด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

สมนึก เอื้อจิระพงษ์และคณะ (2553) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

ในการศึกษาของผู้วิจัย จะมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการพัฒนาเชิงรูปแบบของกระบวนการทำงานที่มีการผสมผสานแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการทำงานที่เอื้ออำนวยความสำเร็จ เพื่อให้ได้วิธีการทำงานของการสร้างกลไกระดับชุมชนเพื่อให้เป็นแนวร่วมในการพัฒนาการจัดการปัญหาชุมชนอย่างเข้มแข็ง ให้เกิดความยั่งยืน

นวัตกรรมชุมชน มาจากคำภาษาอังกฤษว่า community innovation ในภาษาไทยมีการใช้คำที่แตกต่างกันไปบ้าง เช่น นวัตกรรมสังคม นวัตกรรมท้องถิ่น หรือนวัตกรรมชาวบ้าน โดยในงานวิจัยนี้ จะใช้คำว่า นวัตกรรมชุมชน โดยมีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของนวัตกรรมชุมชนไว้ดังนี้

International Forum for Social Innovation (2007) องค์กรนานาชาติว่าด้วย นวัตกรรมชุมชน ให้ความหมายของ นวัตกรรมชุมชน ว่า หมายถึง ความสามารถที่จะสร้างสรรค์พฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมแบบเดิม ๆ ทั้งด้านส่วนบุคคลและด้านวิชาชีพ โดยเน้นที่ความสามารถในการแปลงสภาพบทบาท และความสามารถที่จะสร้างคุณูปการต่อการแปลงสภาพของสถาบัน (ทางสังคม)

Mulgan et al. (2007) ให้ความหมายของ นวัตกรรมชุมชน ว่าหมายถึง กิจกรรมและบริการเชิงนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มีแรงจูงใจที่จะมุ่งสนองความต้องการของสังคมและชุมชน และโดยส่วนมากได้รับการพัฒนาและแพร่กระจายโดยองค์การที่มีความมุ่งหมายเพื่อสังคมและชุมชนเป็นด้านหลัก โดยลักษณะของนวัตกรรมชุมชน ต้องประกอบด้วย

- 1) การเป็นรูปแบบที่ประกอบขึ้นใหม่หรือรูปแบบผสมขององค์ประกอบที่มีอยู่มากกว่าที่จะเป็นสิ่งใหม่แท้ ๆ
- 2) เมื่อนำไปปฏิบัติจริงจะต้องตัดข้ามขอบเขตขององค์การภาคส่วน หรือสาขาวิชา
- 3) ก่อให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ระหว่างปัจเจกหรือกลุ่มที่เคยแยกกันอยู่ ซึ่งมีผลอย่างมากต่อผู้เกี่ยวข้อง

ประเวศ วะสี (2545) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมชุมชน ในเชิงปรัชญาว่า หมายถึง การพัฒนาโดยใช้สังคมหรือชุมชน และการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง การพัฒนาดังกล่าวเป็นการพัฒนาที่ทำให้ชุมชนสามารถตั้งอยู่ในภาวะดุลยภาพอย่างมีพลวัตได้

สุวจิต ฤดี และกฤษณ์ พงศ์พิรุฬห์ (2546) กล่าวว่า นวัตกรรมชุมชน หมายถึง แนวคิด กระบวนการ หรือรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม

ญาณิศา เผื่อนพะยะ และประสพชัย พสุนนท์ (2564) ได้แสดงทัศนะของความหมายของคำว่า นวัตกรรมชุมชน หมายถึง การสร้างความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์เพื่อการแก้ไขปัญหาชุมชน เพื่อต่อยอดความรู้หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสมดุล การใช้นวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากในชุมชน ตัวอย่างนวัตกรรมชุมชนที่เราได้เห็นตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านการเงินด้วยกองทุนหมู่บ้าน หรือการจัดตั้งธนาคารชุมชน การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดตั้งธนาคารขยะ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของวิสาหกิจชุมชน โครงการเหล่านี้ เป็นโครงการที่มีการผสมผสานนวัตกรรมเพื่อเข้าไปช่วยเหลือแก้ไข ปรับปรุง และต่อยอดให้แก่ชุมชนทั้งสิ้น หากแต่การขาดการเชื่อมโยงความเป็นชุมชนที่แท้จริง ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาเข้าสู่กับระบบเศรษฐกิจที่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำและขาดสมดุลอันนำไปสู่ความไม่ยั่งยืนในที่สุด

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2565) ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรมชุมชน ว่า การปฏิบัติของชุมชน ขแบบใหม่ที่มุ่งตอบสนองความต้องการจำเป็นทางสังคมด้วยวิธีการที่ดีกว่าเดิม เช่น สภาพการทำงาน การศึกษา การพัฒนาชุมชน สุขภาพชุมชน การคิดสร้างสรรค์ วิธีการเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของประชาสังคมหรือการรวมกลุ่มของประชาชน ให้มีจิตสำนึกที่แข็งแกร่งในการแก้ปัญหาชุมชน รวมทั้งการพัฒนาความเข้มแข็งของกระบวนการตัดสินใจเลือกสาธารณะที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นและประเทศ นวัตกรรมชุมชนมีความหลากหลายมาก แต่จะมีลักษณะที่สำคัญคือ จะต้อง “มีความใหม่” สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์ แต่อาจไม่จำเป็นต้องมีความใหม่สำหรับประชาคมโลกก็ได้

2.5.2 ความสำคัญของนวัตกรรม

มีนักวิชาการ กล่าวถึงความสำคัญของนวัตกรรมไว้ ดังนี้

ปริญ พิมพิภักดิ์ (2557) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งที่เกิดในสังคมเป็นฐานความรู้เป็นการสร้างสรรค์ของความรู้ใหม่ เพื่อความสำเร็จขององค์กรการมีความคิดใหม่วิธีการใหม่โครงสร้างใหม่และผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนสำหรับองค์กรและการเติบโตทางเศรษฐกิจองค์กรในปัจจุบัน เน้นการสร้างการส่งมอบ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงให้กับลูกค้า นวัตกรรมจึงมีความจำเป็นในการแข่งขัน นวัตกรรมเป็นการเพิ่มความรู้และเป็นความสามารถในการเรียนรู้ นวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จขององค์กร

ปิยะ ตันติเวชยานนท์ (2560) กล่าวถึงความสำคัญของนวัตกรรม ไว้ว่า การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมมีความสำคัญ คือ เป็นความสามารถในการแข่งขัน องค์กรจะสามารถนำเสนอสินค้าและบริการใหม่ ๆ ให้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง และตรงเป้าหมาย องค์กรแห่งนวัตกรรมสามารถผลิตสินค้าได้เร็วขึ้น คุณภาพสินค้าสูง ต้นทุนการผลิตต่ำ การสั่งซื้อต่อหน่วยต่ำ การนำเสนอ

ความหลากหลายให้แก่ผู้บริโภค องค์การที่เป็นผู้นำทางธุรกิจมักมีความสำเร็จจากนวัตกรรมไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านกระบวนการ ด้านการจัดการ และด้านการตลาดและองค์การที่มีความสามารถจะสร้างนวัตกรรมปัจจุบัน และ สร้างความเป็นไปได้ของนวัตกรรมแห่งอนาคต องค์การแห่งนวัตกรรมจะนำมาซึ่งนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การแห่งนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ กับความสามารถทางนวัตกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อลูกค้าหรือผู้มารับบริการ จะเห็นได้จากการสร้างความพึงพอใจ การสร้างความแตกต่าง การตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการลดต้นทุนในการบริหารจัดการ

วัฒนชัย ศิริญาณ (2560) สรุปไว้ว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าและการเติบโตให้กับองค์การและหลายองค์การเริ่มให้ความสนใจในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์การ ทั้งนี้ นวัตกรรม ยังสามารถสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้กับองค์การดังนี้ 1) ช่วยดึงดูด ผู้ถือหุ้นและช่วยเพิ่มมูลค่า ราคาหุ้นขององค์การ เนื่องจากในการทำนายราคาจะพิจารณาจากมูลค่าในปัจจุบันและอนาคต 2) ช่วยดึงดูดพนักงานใหม่ ซึ่งเป็นคนเก่ง หรือคนที่มีความสามารถ 3) ช่วยธำรงรักษาพนักงานในองค์การ และ 4) คุณลักษณะขององค์การนวัตกรรมเป็นเสมือนคุณสมบัติหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าองค์การใดเป็นองค์การนวัตกรรม

2.5.3 ประเภทของนวัตกรรม

Becker (1964) ได้แบ่งนวัตกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) นวัตกรรมทางสินค้า ในเรื่องเกี่ยวกับ

David Smith (2006) ได้มีการจำแนกประเภทของนวัตกรรมใน 4 ลักษณะ และได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ประกอบด้วย การจำแนกตามเป้าหมาย การจำแนกตามระดับของการเปลี่ยนแปลง การจำแนกตามขอบเขตของผลกระทบ และจำแนกตามกระบวนการที่ทำให้เกิดนวัตกรรม

1) การจำแนกตามเป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น

- นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ หมายถึง การพัฒนาและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี หรือวิธีการใช้ รวมถึงการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

- นวัตกรรมด้านการบริการ จะใช้การพัฒนาและนำเสนอแบบเดียวกับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ แต่จะเป็นนวัตกรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่จะเป็นในรูปแบบของการบริการ

- นวัตกรรมกระบวนการ หมายถึง การประยุกต์ใช้แนวคิด วิธีการหรือกระบวนการใหม่ ๆ ที่ส่งผลให้กระบวนการผลิต และการทำงานโดยรวมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านเครื่องมือในกระบวนการผลิต การจัดจำหน่าย หรือรูปแบบการจัดการภายใน โดยมีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การพัฒนาของนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์

2) จำแนกตามระดับของการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกได้เป็น

- นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน เป็นนวัตกรรมที่มีระดับความใหม่ในลักษณะที่มีความแตกต่างไปจากกรรมวิธีและแนวคิดเดิมไปอย่างสิ้นเชิง เป็นการออกแบบและ

ใช้แนวคิดใหม่ทั้งหมดในการพัฒนานวัตกรรม เกิดเป็นต้นแบบใหม่ รวมถึงแนวคิดการออกแบบ และรายละเอียดของโครงสร้าง

- นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก โดยลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่ค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทีละน้อย โดยพัฒนาจากพื้นฐานแนวคิด กระบวนการที่มีอยู่เดิม

3) การจำแนกตามขอบเขตของผลกระทบ แบ่งออกได้เป็น

- นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เป็นนวัตกรรมที่มีพื้นฐานหรือขอบเขตของการพัฒนามาจากเทคโนโลยี สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ และยังเป็นแรงผลักดันส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชากร

- นวัตกรรมทางการบริหาร เป็นเรื่องของการคิดค้นและเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการตลอดจนกระบวนการจัดการแบบใหม่

4) จำแนกตามกระบวนการที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การผลักดันด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมเกิดขึ้นจากการลงทุนและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและชุมชน ภายใต้การพัฒนาและยกระดับเทคโนโลยีที่มีอยู่ไปพร้อม ๆ กัน

The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe (2014) ได้แบ่งประเภทของ นวัตกรรมชุมชน เป็น 4 ประเภท คือ

1) การบริการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นนวัตกรรมชุมชนที่ตอบสนองต่อความต้องการในหน่วยเล็ก ๆ ของชุมชน เช่น Car-Sharing หรือ การพัฒนาบ้าน zero energy

2) การปฏิบัติใหม่ เป็นนวัตกรรมชุมชนที่เป็นแนวปฏิบัติแบบใหม่ที่ต้องใช้ความเป็นมืออาชีพเข้ามาช่วยเหลือ ทำให้เกิดบทบาทหรือความสัมพันธ์ใหม่ขึ้นมาในสังคม

3) กระบวนการใหม่ เป็นนวัตกรรมชุมชนด้านกระบวนการในการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่

4) กฎหมายและกฎระเบียบใหม่ เป็นนวัตกรรมชุมชนด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ที่ตอบสนองสิทธิของประชาชน

กระบวนการสร้างนวัตกรรม

เกียร์ติพงษ์ อุดมธนะธีระ (2561) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างหรือการพัฒนา นวัตกรรม เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ความคิดเหล่านั้นพัฒนาเป็น นวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรมมักมีการเริ่มต้นจากปัญหาภายในองค์กร และเกิดการคิดค้นหาวิธีการ ใหม่ ๆ มาช่วยในการแก้ไขปัญหา การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การรับรู้ถึงโอกาส การศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดหลักการ เพื่อค้นหา ปัญหาสำรวจว่ามีพัฒนาเรื่องที่น่าสนใจไว้อย่างไร มีใครเคยประสบปัญหาเรื่องนี้มาก่อนหรือไม่ คนที่มี ปัญหานี้เขามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อหากรอบแนวคิดหรือแนวทางที่จะนำมาแก้ปัญหา ของตนเองต่อไป อาจทำได้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสวงหาแนวคิด หลักการการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้อง

2) การพัฒนาแนวคิด คือ การเลือกกรอบแนวคิดมาทำการวางแผนสร้างนวัตกรรม โดยพิจารณาเลือกจากลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดี เช่น มีการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็น น่าเชื่อถือและเป็นไปได้สูงที่จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาต่อยอดได้ มีแนวคิดหรือหลักการทางวิชาการรองรับน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ได้จริง ใช้ง่าย สะดวกต่อการใช้ และการพัฒนาต่อไป และมีผลการพิสูจน์ว่าใช้ได้ สถานการณ์จริง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างน่าพอใจ

3) การแก้ไขปัญหา คือ การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้สามารถนำมาแก้ไขปัญหาที่มีจะสร้างและดำเนินการตามขั้นตอน เช่น วิเคราะห์จุดประสงค์ กำหนดและออกแบบลงมือทำ ตรวจสอบคุณภาพ ทดลองใช้ระยะสั้นเพื่อปรับปรุง และนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือการพัฒนาการเรียนรู้

4) การพัฒนาต้นแบบ คือ การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมเพื่อพิสูจน์ว่านวัตกรรมที่สร้างมานั้น สามารถนำมาใช้ได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่ มีการทำได้หลายวิธี เช่น การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ การบรรยายคุณภาพ การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม และการประเมินผล

5) การแก้ไขจุดบกพร่อง คือ การปรับปรุงนวัตกรรมที่สร้างขึ้น นำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะมาปรับปรุงนวัตกรรมให้มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้มากขึ้น หาค่าประสิทธิภาพโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจ และการบรรยายคุณภาพก่อนการทดลองใช้และหลังการทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มเล็กจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นรายละเอียดที่จะปรับปรุงนวัตกรรมได้ง่ายขึ้น

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา กล่าวว่า นวัตกรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม จะต้องผ่านกระบวนการสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) กระบวนการริเริ่มสร้างต้นแบบ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย คือ การสร้างต้นแบบ การตรวจสอบต้นแบบ และการทดลองใช้ต้นแบบ

2) กระบวนการเผยแพร่วัตกรรม ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น แบบอิงผู้มีอำนาจตัดสินใจ แบบใช้มนุษย์สัมพันธ์ แบบถึงผู้ใช้โดยตรง แบบใช้วิธีการหลากหลาย

3) การยอมรับนวัตกรรม ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ ระดับที่ผู้ใช้รับรู้ ให้ความสนใจ พิจารณานำมาใช้ ทดลองใช้ และยอมรับนวัตกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบไว้ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ สำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเด่น จุดด้อยและความต้องการในการพัฒนาการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน คุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน

2) ออกแบบนวัตกรรม

2.1 คิดจินตนาการ สร้างฝันในสิ่งที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุง ตามสภาพปัญหาและความต้องการ

2.2 จัดลำดับความคิด สรุปว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไข ปรับปรุงได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ

2.3 แสวงหา และรวบรวมความรู้เพื่อสนับสนุนในสิ่งที่คิด และกำหนดขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม

3) สร้างและพัฒนานวัตกรรม

3.1 จัดเตรียมทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น และจัดหางบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม

3.2 ดำเนินการสร้าง/ พัฒนานวัตกรรมตามขั้นตอนที่กำหนด

3.3 ตรวจสอบนวัตกรรมที่สร้างหรือพัฒนาในแต่ละขั้นตอน

3.4 สังเคราะห์ผลการตรวจสอบและปรับปรุงนวัตกรรมที่สร้าง/

พัฒนา

3.5 กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณค่าความเป็นนวัตกรรม

4) ทดลองใช้

4.1 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลองใช้

4.2 นำนวัตกรรมไปทดลองใช้

4.3 ประเมินผลการทดลองใช้และปรับปรุงนวัตกรรม

4.4 สรุปรายงานและเผยแพร่

4.5 สรุป รายงานผลการสร้าง/ พัฒนานวัตกรรม

4.6 เผยแพร่นวัตกรรม

บทที่ 3

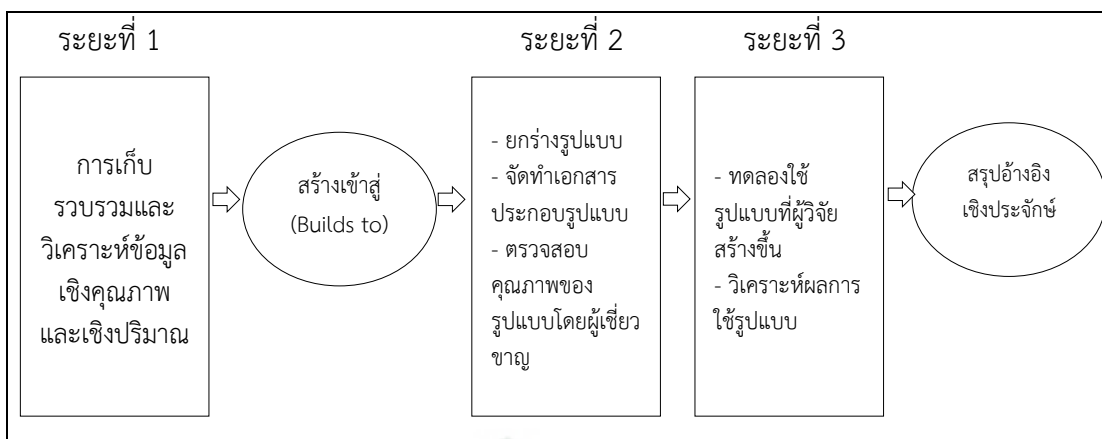
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และ 3) ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม
3. การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

3.1 รูปแบบการดำเนินการวิจัย

ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลังจากนั้นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้ให้ความสำคัญทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณในการแปลผลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องหรือทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น (John W. Creswell, 2018, P.41 อ้างถึงใน กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561)

ภาพที่ 6 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

ที่มา : Mixed Methods Research (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561)

3.2 การดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
 ระยะที่ 1: ศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. จุดมุ่งหมาย

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และกำหนดทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา

2. แหล่งข้อมูล

2.1 ข้อมูลเอกสาร แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต

2.1.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

2.1.4 ทักษะการเรียนรู้

2.1.5 นวัตกรรมชุมชน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ซึ่งออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีพื้นฐานมาจากการศึกษาทฤษฎีหลักการ แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 - 1.00

3.2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3.2.1 การศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และทักษะการเรียนรู้ จากเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้

3.2.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนเพื่อยืนยันองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยการพิจารณาคูณสมบัติด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ด้านการสอน หลังจากนั้นนำความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อทักษะการเรียนรู้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินกำหนด ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปมอบให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

4.2 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ยื่นการรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัยกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.142/2563

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

2) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัวเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยายให้ทราบค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน

สถิติพื้นฐานที่ผู้วิจัยใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในขั้นตอนยืนยันองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยผู้เชี่ยวชาญ การหาคุณภาพ และการหาความเชื่อมั่น ดังนี้

(1) หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิไล ทองแผ่, 2547)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิไล ทองแผ่, 2547)

$$\text{เมื่อ } S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}} \quad S.D. \quad \text{แทน} \quad \text{ส่วน}$$

เบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ข้อมูลหรือคะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

(6) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficients) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2562)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
 N แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 X แทน คะแนนรายข้อของแต่ละคน
 Y แทน คะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคน

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

(1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยประเมินความสอดคล้องด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ ดังนี้ (วิไล ทองแผ่, 2547)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 : พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม (วิจัยเชิงปริมาณ Quantitative Research)

ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. แหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ช่วยชาวด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.3 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.4 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้

ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย ความสำคัญ หลักการ เป้าหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีวิธีการ ดังนี้

- ต่อสังคม
1. ศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
 2. ศึกษาคำอธิบายรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบ
 3. ศึกษาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ จำนวน 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 45 ชั่วโมง ที่ประกอบไปด้วย
 - 4.1 มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา
 - 4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 4.3 สำคัญ
 - 4.4 สมรรถนะ
 - 4.5 ภาระงานหรือชิ้นงาน
 - 4.6 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
 - 4.7 สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้
 - 4.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 4.9 แหล่งเรียนรู้
 5. นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการ
 6. แก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะการเรียนรู้ โดยการใช้การประเมินแบบรูบิก (Rubric) กำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยนำผลการศึกษามากำหนดรายการประเมินโดยให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้จากนั้นกำหนดรายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงระดับความสามารถ

2) นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้น้ำหนักคะแนนโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Indexes of Item-Objective Congruence) พิจารณาคะแนนแต่ละข้อ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2560) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า แบบประเมินสอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า แบบประเมินสอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

-1 เมื่อแน่ใจว่า แบบประเมินไม่สอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

3) นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1.1 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้ที่เป็กลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1.2 แจกแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือและอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์กำหนดเพื่อทำการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณสถิติและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1.1) สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำสถิติเชิงพรรณนา มาใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ดำเนินการทดลองใช้และประเมินผลปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งในระยณีนี้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยการใช้ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ที่มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ให้ตัวแปรทดลองระยะหนึ่งและทดสอบหลังการทดลอง (The Single – Group, Posttest Only Design) (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561, หน้า 115) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

กลุ่ม (Group)	ตัวแปรจัดทดลอง	การวัดหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	X	O

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

O คือ ผลที่วัดได้หลังการทดลอง ด้วยแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในเขตภาคกลาง จำนวน 684 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่2 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ที่เรียนภาคเรียนที่ 1/2567 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling) (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561, น.166-167) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจากคณะวิชา วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ จาก 16 แห่ง เลือกมา 1 ภาค คือภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ประกอบไปด้วยคณะวิชา 3 คณะ,

วิทยาลัยช่างศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์(ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และ วิทยาลัยนาฏศิลป์ปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจากภาคกลาง 8 แห่ง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มจากภาคกลาง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ที่มีนักศึกษาที่ศึกษาในภาควิชานาฏศิลป์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

- การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่

3.2.1 ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.3 นวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน

4. ข้อเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (Citizenship and Responsibility) ระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

1. พลเมืองดี

2. พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
3. คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
4. จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม

2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

5. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
6. มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร
7. การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต

3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

8. พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล
9. การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 สัปดาห์

สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 4 แผน สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 แผน รวมเป็นเวลา 42 ชั่วโมง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2.1 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้

7. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 วิธีดำเนินการทดลองก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคมแก่นักศึกษา โดยดำเนินการ ดังนี้

7.1.1 ประสานงานและนัดหมายกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมจัดเตรียมเอกสารและสื่อการจัดการเรียนรู้ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ครบทุกคน

7.1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผล

7.1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนการสอนและวิธีใช้เอกสารดังกล่าว ได้แก่ ใบความรู้ และแบบวัดต่าง ๆ

7.1.4 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วย โดยความสามารถ และการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนทุกคนจะต้องอยู่ประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม

7.2 วิธีดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะทดลองจริง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

7.2.1 ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

7.2.2 นัดหมายและปฐมนิเทศนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

7.2.3 จัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอแก่นักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง

7.2.4 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และดำเนินการเก็บคะแนนทักษะการเรียนรู้ในระหว่างดำเนินการเรียนการสอน

จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบด้วยแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองด้วยการวิเคราะห์ซ้ำ

2) ดำเนินการเก็บคะแนนของนักศึกษาตามแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในระหว่างดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบ และการพัฒนานวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน

3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินทักษะการเรียนรู้หลังเรียน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวัดซ้ำทางสถิติต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินทักษะการเรียนรู้หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA)

8.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

8.2.1 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

8.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

1) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way Repeated Measures ANOVA) ในการเปรียบเทียบคะแนนจากพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยการคำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

$$\text{สูตร} \quad F = \frac{MS_{Tr}}{MS_E} ; df = k - 1, (k - 1)(n - 1)$$

เมื่อ MS_{Tr} = ความแปรปรวนระหว่างการจัดการทดลอง

และ MS_E = ความแปรปรวนภายในการจัดการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลของผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะการเรียนรู้ และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.1.1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผลการศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรศิลปบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบไปด้วย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ และศึกษาเอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์ข้อมูล พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (4) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การวัดประเมินผล ดังตารางที่ 8, 9 และ 10

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้	นักการศึกษา						
	Anderson (1997)	Joyce & Weil (2009)	เพชรพะยอม ภาสสิทธิ์ (2550)	ทีศนา แจมมณี (2553)	นิมเล สุวรรณศรี (2558)	ศักศิร และชนันท์ธิดา (2560)	ผลการสังเคราะห์
1. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓		✓	✓
3. เนื้อหาของรูปแบบ	✓	✓	✓		✓	✓	✓
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓		✓	✓

จากตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ เป็นตัวชี้แนะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยความเชื่อ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เนื้อหาของรูปแบบ เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ เป็นกิจกรรม วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง โดยอธิบายรูปแบบที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรม รวมไปถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน
5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบ เป็นส่วนสำคัญที่บอกถึงประสิทธิภาพของรูปแบบโดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและกระบวนการทั้งหมดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้	นักการศึกษา						
	Seels and Glasgow (1998)	Dick and Carey (2005)	Joyce&Weil (2015)	เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมาบุรินทร์ (2537)	สุทัยบ ละอองทอง (2545)	พิศนา แฉมณี (2559)	ผลการสังเคราะห์
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์ ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ระบุวัตถุประสงค์	✓		✓				
3. กำหนดหลักการ เป้าหมาย และ องค์ประกอบ			✓	✓	✓	✓	
4. กำหนดแนวทางการนำไปใช้		✓		✓	✓		✓
5. จัดกลุ่มและความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบ						✓	
6. ทดลองใช้รูปแบบ	✓	✓	✓			✓	✓
7. ประเมินผลการใช้รูปแบบ	✓	✓		✓	✓	✓	✓
8. ปรับปรุงรูปแบบให้ดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 9 ตารางการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคมซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาทั้งทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการออกแบบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากทฤษฎี หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

3. ขั้นการตรวจสอบคุณภาพ และการทดลองใช้ โดยการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

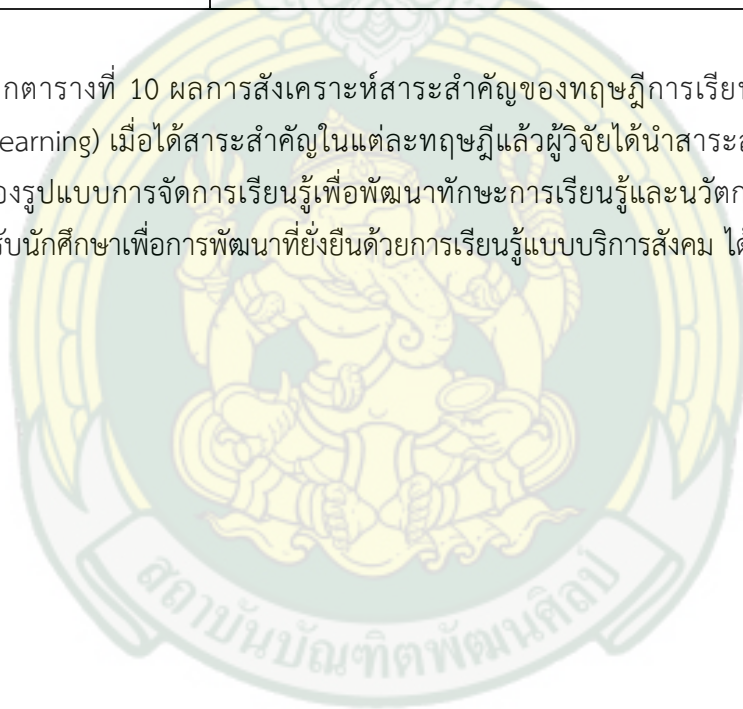
4. ขั้นการทดลองใช้รูปแบบ โดยการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพของรูปแบบก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. ขั้นการประเมินและปรับปรุง โดยการประเมินและแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

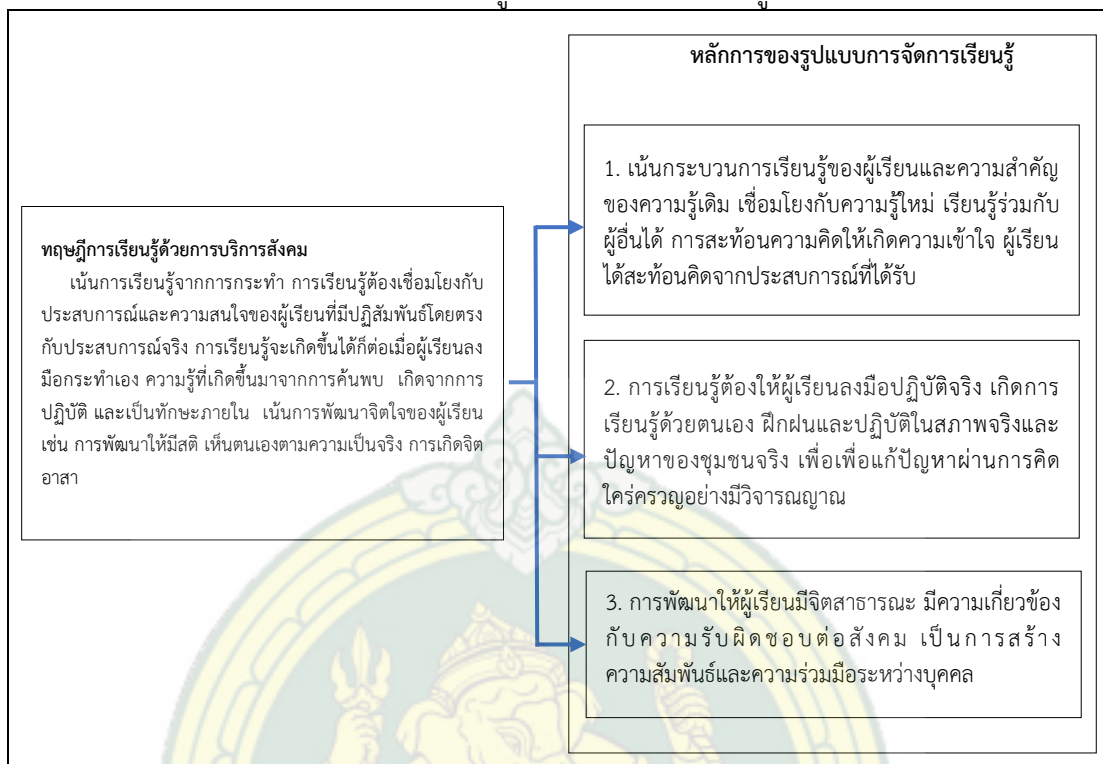
ตารางที่ 10 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎี
ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)	เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา

จากตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) เมื่อได้สาระสำคัญในแต่ละทฤษฎีแล้วผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ได้ดังตารางที่ 11

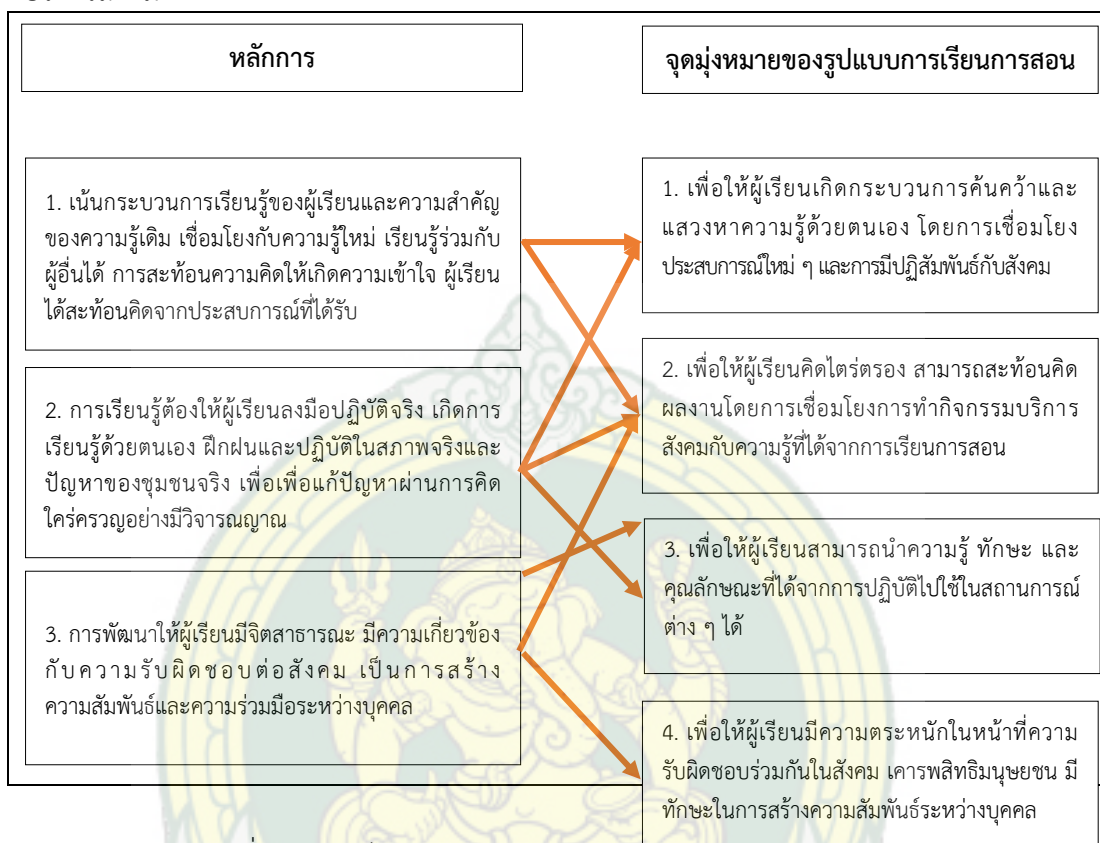
ตารางที่ 11 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากตารางที่ 11 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อนำหลักการไปสู่การพัฒนาจุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่

4.5

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

จากตารางที่ 12 ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของจุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม นำไปสู่การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 13 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	นักรการศึกษา			ผลการสังเคราะห์	
		CRFC 1997	Mark 2001	Georgia Department of Education 1997		
1	ขั้นเตรียมการ	✓		✓	}	ขั้นเตรียมการ
2	ขั้นระบุปัญหา	✓	✓			
3	ขั้นการวางแผนและดำเนินการ	✓			}	ขั้นปฏิบัติการ
4	ขั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓		
5	ขั้นร่วมมือกันทำงาน		✓		}	ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
6	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	✓	✓	✓		
7	ขั้นสรุปผลนำเสนอผลงาน		✓		}	ขั้นประเมินผลงาน
8	ขั้นชื่นชมผลงาน			✓		

จากตารางที่ 13 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันลงพื้นที่สำรวจชุมชนร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการออกแบบกิจกรรม และสรุปผลกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานในวิจัย และวีดิทัศน์จากการ

ทำงานร่วมกับชุมชน ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำงานสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

4.1.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.2.1 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

- 1) $\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย
- 2) S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) df หมายถึง ค่าองศาอิสระ (degree of freedom)
- 4) t-Value หมายถึง ค่าอัตราส่วน t ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของ

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

- 5) P-value หมายถึง ความน่าจะเป็น
- 6) n หมายถึง จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
- 7) * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-value <

0.05)

4.1.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้

4.1.3.1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ จากเอกสารแนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า

1. ทักษะการแก้ปัญหา สามารถระบุปัญหา เสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

2. ทักษะการสื่อสาร สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย รับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ เลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสมภายใต้จริยธรรมและกฎหมาย โดยมีเสรีภาพในการใช้ แต่ต้องเคารพสิทธิผู้อื่นด้วยเช่นกัน

4.1.3.2 ผลการประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้

องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. ทักษะการแก้ปัญหา	4.78	0.19	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ทักษะการสื่อสาร	4.89	0.19	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.56	0.38	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.74	0.26	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยทักษะการสื่อสารมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.19) รองลงมาด้านการทักษะการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.19) และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. สามารถระบุปัญหา	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. เสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	4.33	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.78	0.19	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ยกเว้นข้อ 3 ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	4.67	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.89	0.19	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร ในภาพรวมผู้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ยกเว้นข้อที่ 3 สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง	4.67	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
2. สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้	4.67	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
3. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	4.33	0.58	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.56	0.38	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และข้อที่ 2 สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ข้อ 3 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

4.2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่นำหลักการและแนวคิดของ ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ หลักสูตรศิลปบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาเป็นพื้นฐานสำหรับการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีองค์ประกอบครบถ้วนตามทฤษฎีที่กำหนดไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้สังเคราะห์ขึ้นผ่านกระบวนการสร้างบนพื้นฐานของทฤษฎีระบบ (System Approach) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาร่างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.1 เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ

1.2 การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อเพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ

1.3 การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล

2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยง การทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการ ปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในสังคม เศรษฐกิจ มนุษยชน มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3. เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการ สังคม เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

- 1) พลเมืองดี
- 2) พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- 3) คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
- 4) จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม

- 5) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
- 6) มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร
- 7) การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก

- 8) พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21และในสังคมยุคดิจิทัล

9) การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบแก่ผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มนักศึกษา พร้อมจัดเตรียมเอกสาร
- 2) ดำเนินการให้ความรู้พื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ทางด้านทักษะต่าง ๆ รวมถึงการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ จำนวน 42 ชั่วโมง
- 3) อาจารย์ผู้สอนจำแนกคำอธิบายและเนื้อหาของรายวิชา คำโครงการสอน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้และขอบเขตเนื้อหาอย่างชัดเจน
- 4) ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอนตามรูปแบบและวิธีการดำเนินการสอนในแต่ละขั้นตอน อธิบายบทบาทของผู้สอน บทบาทผู้เรียน รวมทั้งวิธีการประเมิน
- 5) แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ และวิธีการศึกษา ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน
- 6) จัดนักศึกษา 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยคละความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) โดยตลอดการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาทุกคนต้องประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน

4.2 การดำเนินการ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยมีส่วนที่แสดงถึงแนวทาง วิธีการที่ผู้สอนดำเนินการในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหาที่เกิดขึ้น	1. อาจารย์ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ 2. อาจารย์ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบ 3. อาจารย์ผู้สอนบรรยายตามเอกสารประกอบการสอน และยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคม 4. อาจารย์ให้นักศึกษาอธิบาย	1. นักศึกษาร่วมสนทนากับอาจารย์ตามสถานการณ์ หรือคำถามที่อาจารย์กำหนด 2. ตรวจสอบความรู้เดิมของนักศึกษาเองว่ามีความเข้าใจหรือเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่มากน้อยเพียงใด 3. นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้พื้นฐานที่อาจารย์สอน 4. นักศึกษาสนทนา อธิบาย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	และยกตัวอย่าง	หรือตอบคำถามต่าง ๆ ที่อาจารย์กำหนด
ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่มแล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้	1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 2. ให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 3. อาจารย์ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำให้นักศึกษา และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) 2. นักศึกษาร่วมพูดคุยปัญหาร่วมกับกลุ่มถึงประเด็นปัญหาที่นักศึกษาสนใจและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 3. นักศึกษานำปัญหาที่ได้มาร่วมกันระดมความคิด แสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่ม
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเองได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง โดยการออกแบบนวัตกรรมการแก้ปัญหาสำหรับชุมชน และลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรมผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ	1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการวิเคราะห์ปัญหา 2. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการสรุปประเด็น 3. อาจารย์ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการทำงานร่วมกับกลุ่ม	1. นักศึกษาในแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์จากสภาพปัญหาที่ 2. นักศึกษาเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม 3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กลุ่มสนใจ 4. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลหรือความรู้ได้ศึกษาร่วมกันมาร่วมกันสรุปและค้นคว้าเพิ่มเติม 5. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนสรุปประเด็นปัญหา โดยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน 6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน เป็นขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหาชุมชน ในขั้นนี้จะ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และ ประเมินผลงานร่วมกัน และ ผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้ รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำ จนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม	1. อาจารย์ผู้สอนสังเกต พฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละ คน โดยนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ย เพื่อนำไปเปรียบเทียบการ พัฒนาคุณภาพของนักศึกษา	1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอ ประเด็นปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยน ความเห็นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ สามารถ เสนอแนะความคิดเห็นที่ แตกต่างเพิ่มเติมได้

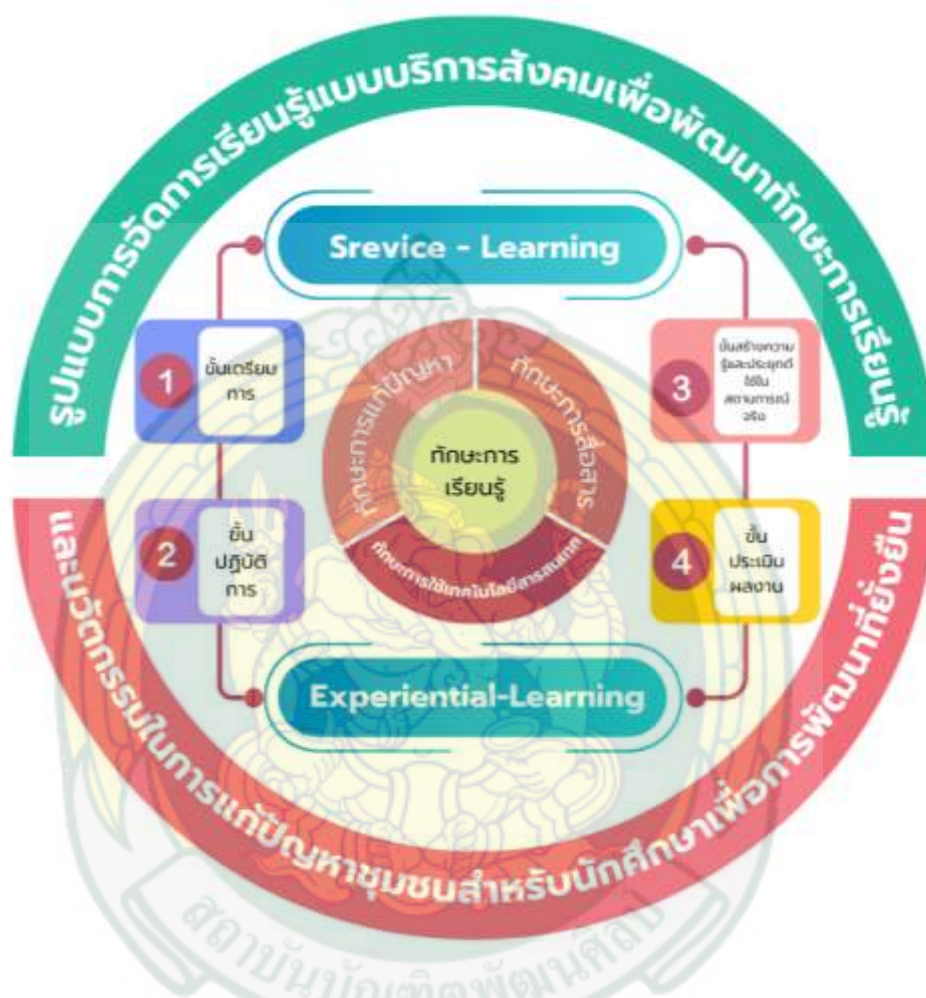
4.3 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินความสามารถตามทักษะ การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หลังการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยการใช้แบบประเมิน สมรรถนะที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ซึ่งการวัดประกอบด้วย ประเมินเป็นระยะ

1) ในขณะดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ แผนการสอนทั้งหมดจำนวน 9 แผน ใช้เวลา 14 สัปดาห์ จำนวน 42 ชั่วโมง อีกทั้งผู้สอนต้องสังเกต พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อดูว่าผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ หากมีผู้สอนจะได้ให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือต่อไป

2) หลังเรียน ดำเนินการประเมินความสามารถของผู้เรียนซึ่ง ประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบ นวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหาชุมชน โดยพิจารณาคะแนนจากการใช้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้, แบบประเมินนวัตกรรม และตรวจให้คะแนนโดยกำหนดตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics)

ดังนั้น สามารถสรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ดังแสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

4.2.2.1 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผลปรากฏดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 18 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปลความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{x}$	S.D.	
		1	2	3				
1	ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้							
	1) ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) ความเหมาะสมของเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	3) การใช้ภาษาและการเรียบเรียงความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 1		5.00	5.00	4.67	15	4.89	0.19	มากที่สุด
2	ทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้							
	1) ความชัดเจนในการบรรยายแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
2	2) ความเหมาะสมในการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	3) การใช้ภาษาในการอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ	4	5	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 2		4.67	5.00	5.00	15	4.89	0.19	มากที่สุด
3	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้							

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{x}$	S.D.	
		1	2	3				
	1) หลักการ							
	1.1 ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2 ความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	1.3 แสดงให้เห็นจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้	4	5	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	1.4 สามารถเป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	1.5 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับหลักการ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	5.00	4.60	14	4.80	0.20	มากที่สุด
	2) จุดมุ่งหมาย							
	2.1 ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายกับหลักการ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 ความชัดเจนแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.3 มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงถ้อยคำมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	4	5	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.75	5.00	5.00	15	4.92	0.14	มากที่สุด
3	3) เนื้อหา							
	3.1 ความสอดคล้องและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 ขอบเขตของเนื้อหาเหมาะสม	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	5.00	5.00	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	4) กระบวนการจัดการเรียนรู้							
	4.1 ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.2 ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	4	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{x}$	S.D.		
		1	2	3					
	4.3 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผล	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	4.67	5.00	15	4.89	0.19	มากที่สุด	
	5) การวัดและการประเมินผล								
	5.1 ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	5.2 ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและการประเมินผล	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	5.3 ความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	5.00	4.67	15	4.89	0.19	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 3	4.91	4.93	4.85	15	4.90	0.15	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						4.89	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 คุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่าค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.19) ด้านความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.18) แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้

4.2.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผลปรากฏดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{X}$	S.D.	
		1	2	3				
1	คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้							
	1) รายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจนเพียงพอที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) แนวทางในการศึกษาเอกสารก่อนการจัดการเรียนรู้แสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้ศึกษาคู่มืออย่างชัดเจน	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	3) รายละเอียดในคู่มือบอกเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	4) แผนภูมิแสดงแนวทางการวัดและการประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนมีความชัดเจน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	5) การสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องจัดเตรียมสำหรับการวัดและประเมินผลมีความชัดเจนและง่ายต่อการเตรียม	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
1	6) การกล่าวถึงวิธีการคิดคะแนนการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	7) ข้อเสนอแนะด้านบทบาทผู้สอนบทบาทผู้เรียนและการจัดสภาพการเรียนรู้มีความชัดเจนนำไปปฏิบัติได้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		5.00	5.00	4.67	15	4.89	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.19)

4.2.2.3 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผลปรากฏดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 20 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปลความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{x}$	S.D.	
		1	2	3				
1	การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
	1) การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนครอบคลุมความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) การเรียบเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมช่วยให้เข้าใจง่าย	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	3) องค์ประกอบภายในแผนการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 1	5.00	5.00	4.67	15	4.89	0.19	มากที่สุด
2	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
	1) ชื่อของแผนการจัดการเรียนรู้ น่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) สารสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	3) จุดประสงค์การเรียนรู้							
	3.1 จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจนสามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่กำหนดมีความเป็นไปได้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25	5.00
	4) ทักษะการเรียนรู้							
	4.1 ทักษะการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด
	5) เนื้อหา							
	5.1 เนื้อหาสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การบรรลุ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ						แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	$\bar{x}$	S.D.		
		1	2	3					
	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้								
	6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้								
	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และ ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
2	ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ย	5.00	5.00	4.75	14.8	4.92	0.14	มากที่สุด	
	7) การวัดและประเมินผล								
	7.1 การวัดผลและประเมินผลสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ฯ	4	5	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	7.2 การวัดผลและประเมินผลมี สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	7.3 ใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	7.4 มีวิธีการวัดผล เครื่องมือในการวัด และเกณฑ์ในการประเมินทักษะการ เรียนรู้ของแต่ละแผนการจัดการ เรียนรู้ชัดเจน	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ย	4.75	5.00	4.75	15	4.83	0.14	มากที่สุด	
	8) สื่อการเรียนรู้								
	8.1 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	8.2 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	8.3 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการ เรียนรู้	5	5	5	15	5.00	0.00	มากที่สุด	
	8.4 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความแตกต่างของ ผู้เรียน	4	5	5	14	4.67	0.58	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ย	4.75	5.00	4.75	14.5	4.83	0.14	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 2		4.94	5.00	4.78	15	4.91	0.13	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						4.90	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการประเมินค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.13) รองลงมาเป็นด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.19)

4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

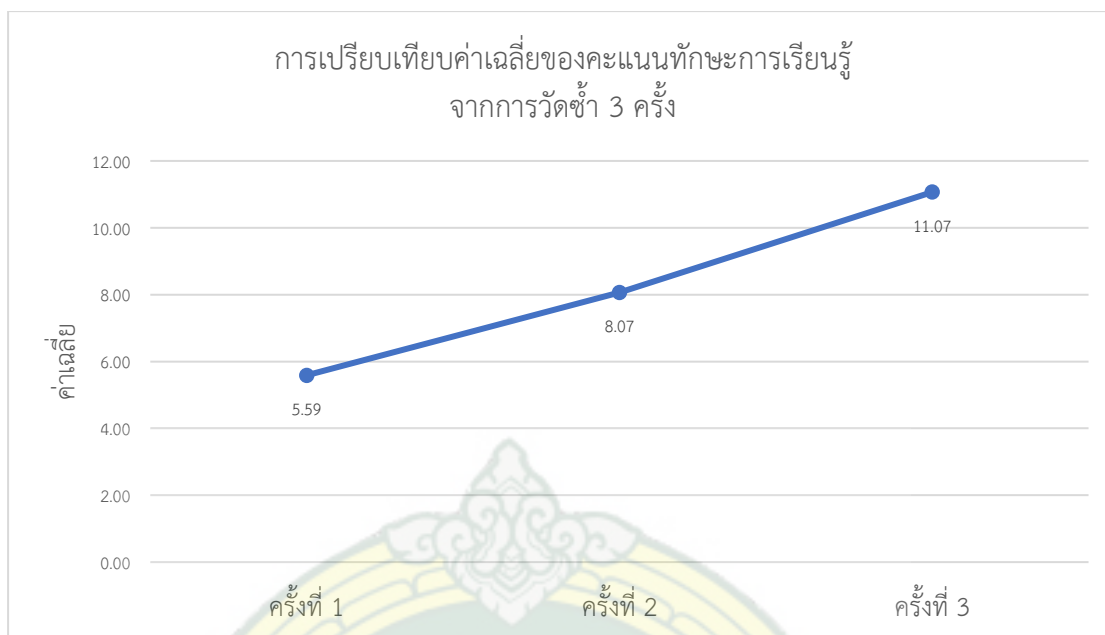
ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยทำการศึกษาพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษา จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

ทักษะการเรียนรู้ (ครั้งที่)	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	ระดับทักษะการเรียนรู้
1	30	12	5.59	0.29	พอใช้
2	30	12	8.07	0.30	ดี
3	30	12	11.07	0.30	ดีมาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการเรียนรู้ นักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.59$, 8.07 และ 11.07) ตามลำดับ แสดงว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามลำดับการวัด และจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 8

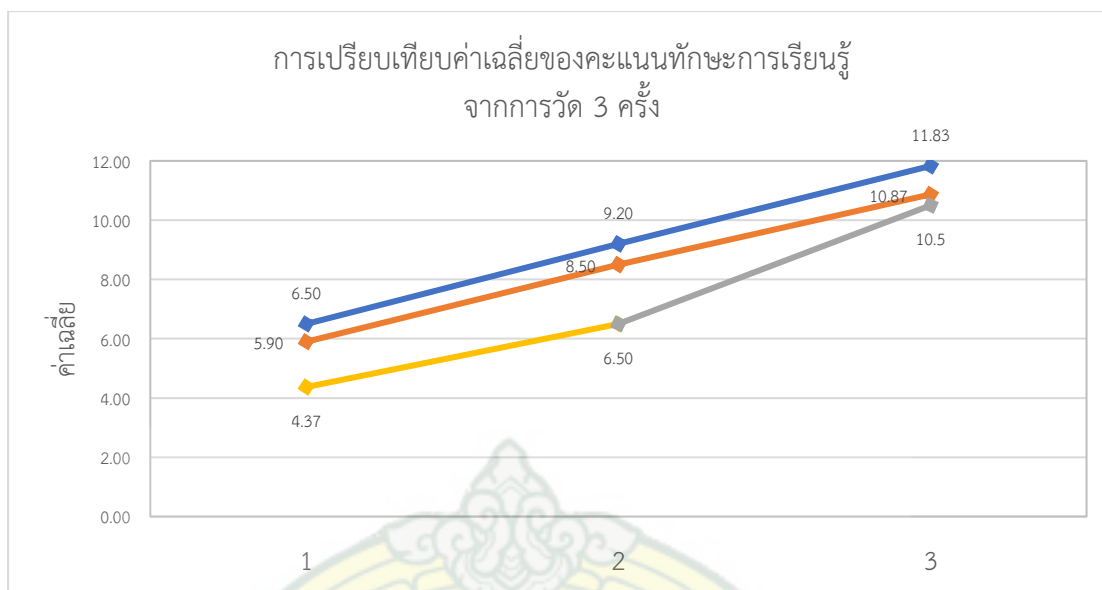

ภาพที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้จากการวัด 3 ครั้ง

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษารายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

ครั้งที่	ทักษะการเรียนรู้					
	ทักษะการแก้ปัญหา		ทักษะการสื่อสาร		ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1	6.50	0.57	5.90	0.31	4.37	0.56
2	9.20	0.41	8.50	0.63	6.50	0.51
3	11.83	0.38	10.87	0.68	10.50	0.51

จากตารางที่ 22 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์รายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง เพิ่มขึ้นตามลำดับการวัด และจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยรายด้านจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ที่สูงขึ้นตลอดระยะเวลาของการทดลอง แสดงดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้เป็นรายด้าน จากการวัด 3 ครั้ง

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ

4.3.2.1 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้งด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
LS_ALL	439.200	2	219.600	1566.000	.001
Error	8.133	58	.140		

Mauchly's W = .722, Chi-Square = 9.137, df = 2.00, Sig = .010; Sphericity Assumed

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 23 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาโดยรวม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า

ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้อย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.60$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.00$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.00$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.60$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.00$)	2.400*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.00$)	5.400	3.000*	-

จากตารางที่ 24 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา 3 ครั้งสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยครั้งที่สาม มากกว่า ครั้งที่สอง และครั้งที่หนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีทักษะการเรียนรู้สูงขึ้นในแต่ละระยะ

4.3.2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้รายด้าน จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA)

1) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลัง สองค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
LS_PSS	426.689	2	213.344	978.610	.001
Error	12.644	58	.218		
Mauchly's W = .915, Chi-Square = 2.484, df = 2.000, Sig = .289; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 25 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา

ทักษะการแก้ปัญหา	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 6.50$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 9.20$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.83$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 6.50$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 9.20$)	2.700*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.83$)	5.333*	2.633*	-

จากตารางที่ 26 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ด้านทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มียุทธศาสตร์ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ด้านทักษะการแก้ปัญหาที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ด้านทักษะการแก้ปัญหา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา จากการวัด 3 ครั้ง

2) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
LS_CMS	380.289	2	185.144	584.313	.001
Error	18.378	58	.317		
Mauchly's W = .779, Chi-Square = 7.011, df = 2, Sig = .030; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 27 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ด้านทักษะการสื่อสาร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

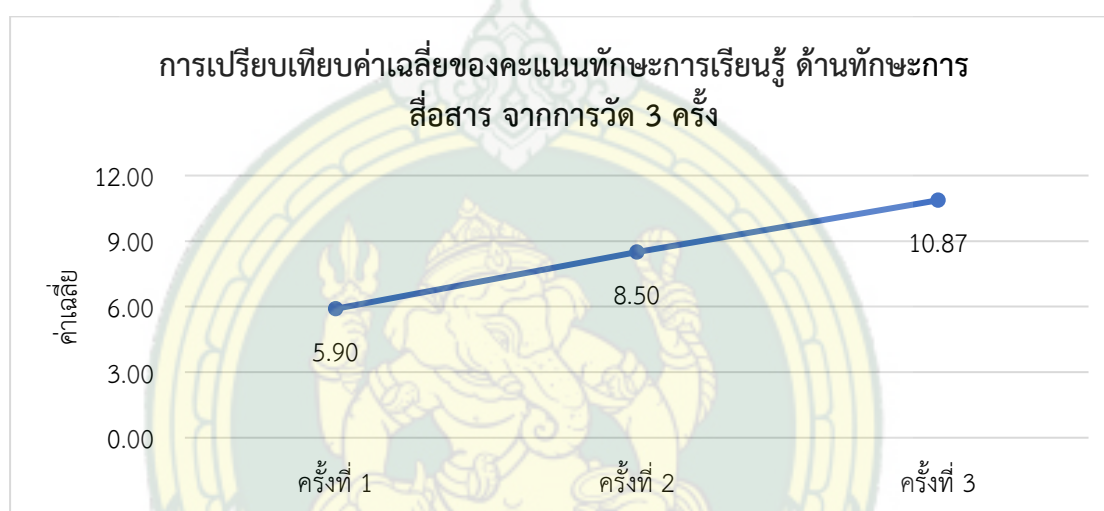
ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสาร	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.90$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.50$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.87$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.90$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.50$)	2.600*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.87$)	4.967*	2.367*	-

จากตารางที่ 28 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มิค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสารที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร จากการวัด 3 ครั้ง

3) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
LS ITS	581.689	2	290.844	1078.273	.001
Error	15.644	58	.270		
Mauchly's W = .984, Chi-Square = .466, df = 2, Sig = .792; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 29 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบ วัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับ นักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะ การเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 4.37$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 6.50$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.50$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 4.37$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 6.50$)	2.133*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.50$)	6.133*	4.000*	-

จากตารางที่ 30 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการ สังคม ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของ ทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการวัด 3 ครั้ง

โดยสรุป ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม สามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เพิ่มสูงขึ้นได้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน สำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) เพื่อการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และ 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

5.1.1.1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผลการศึกษาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (4) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การวัดประเมินผล

5.1.1.2 ผลการศึกษารายละเอียดองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้

องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

5.1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 3

ข้อ ได้แก่ (1) เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ (2) การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อเพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ (3) การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 4 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม (2) เพื่อให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยงการทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน (3) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการปฏิบัติไปในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (4) เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกันในสังคม เคารพสิทธิมนุษยชน มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม และ 3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (4) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินความสามารถตามทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หลังการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ซึ่งการวัดประกอบด้วย ประเมินเป็นระยะ

5.1.3 ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

5.1.3.1 ผลการทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ โดยใช้ผลการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า ทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ทั้ง 3 ครั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยการบริการสังคม สำหรับนักศึกษา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษา

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงเวลาการทดลอง และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษารายด้านทั้ง 3 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ตาม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา

5.2 การอภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

1) ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่า องค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและการประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบได้มาโดยการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากจอยซ์ และวีล (Joyce & Weil, 2015), แอนเดอร์สัน (Anderson, 1997), Kemp, Morrison and Ross, 1998, Arends, 1997 สกัลการ สังข์ทอง (2562) และดวงพร ภาคนิมโนว (2564) อีกทั้งศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism), ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาหลายท่าน แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับจอยซ์ และวีล (Joyce & Weil, 2015) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ และการวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนจะเป็นตัวชี้้นำกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่วนการวัดและประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (Anderson, 1997) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่หลักการ วัดจุดประสงค์ หลักฐานที่แสดงการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น สอดคล้องกับสกัลการ สังข์ทอง (2562) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัดจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และ การวัดการประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ ดวงพร ภาคนิมโนว (2564) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และพบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัดจุดประสงค์ เนื้อหา กระบวนการสอน และการวัดประเมินผล

การจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์กันจะทำให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) หลักการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เน้นการฝึกฝนและผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และ

นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2552) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับเพเพิร์ท (Papert อ้างถึงใน สหทัยา พลภักดิ์ และมูลนิธิศึกษาพัฒนา, 2550) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ และสอดคล้องกับดวงพร ภาคนิมนวล (2564) กล่าวว่า หลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น 2) จุดมุ่งหมายเป็นเป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเพื่อให้แสดงถึงเป้าหมาย ที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สกฤตการ สังข์ทอง (2562) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้นำไปสู่การกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ให้นำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ 3) เนื้อหา ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรศิลปบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564)

ผู้วิจัยได้จัดลำดับเนื้อหา โดยเรียงเนื้อหาที่ต้องศึกษาก่อนหลัง และเนื้อหาที่มีความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และ (4) ขั้นประเมินผลงาน สอดคล้องกับ ศิริริภา คุ่มจั่น (2563) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ประกอบด้วย ขั้นเตรียมบริบท ขั้นปฏิสัมพันธ์ สร้างสรรค์ความรู้ ขั้นเผชิญสถานการณ์เพื่อการประยุกต์ใช้ รวมความคิดและผลิตชิ้นงาน และขั้นประเมินผล ชิ้นชมผลงาน และ 5) การวัดและการประเมินผล เป็นการวัดผลและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่แสดงถึงพฤติกรรมที่เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ รินทร์ลภัส ศิริพันธ์ (2564) ที่อธิบายว่า การประเมินการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลความก้าวหน้าของการจัดการเรียนรู้ โดยประเมินผลไปพร้อมกับผู้เรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับสภาพจริง คือ การประเมินความสามารถที่เริ่มตั้งแต่การประเมินความคิด การวางแผน กระบวนการทำงาน คุณธรรมจริยธรรมระหว่างการทำงาน ความตั้งใจ ใส่ใจจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

2) ผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา
วิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒน
ศิลป์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และ ทักษะการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ โดยอภิปรายผลองค์ประกอบรายด้านตามลำดับ ดังนี้

ด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถระบุปัญหา โดย
อธิบายหรือวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอุปสรรค โดยการระบุสาเหตุ สภาพ และลำดับความสำคัญได้
สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา โดยการค้นหาหรือแสดงวิธีการแก้ปัญหาที่
เป็นไปได้ให้มากที่สุด และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยประเมินข้อดี
ข้อเสียของแนวทางในการแก้ปัญหา อธิบายและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์
(2555) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาคือ กิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา เมื่อแก้ไข
ปัญหาจะต้องคิดหาและดึงความรู้เก่าที่สามารถนำมาทำความเข้าใจกับปัญหาและแนวทางในการ
แก้ปัญหาได้มาใช้ การที่บุคคลมีความรู้มากไม่ได้เป็นการประกันว่าจะแก้ปัญหาสำเร็จ แต่หากบุคคล
ไม่มีความรู้บุคคลก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้และความสามารถจึงเป็นสิ่ง
สำคัญในการแก้ปัญหาที่ส่งเสริมกันและสัมพันธ์กัน

ด้านทักษะการสื่อสาร โดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารให้ผู้อื่น
เข้าใจได้โดยง่าย ใช้วิธีการพูด ถ่ายทอด อธิบายความคิดออกมา ได้อย่างชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล ไม่ทำ
ให้ผู้ฟังสับสนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ รับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ
เข้าใจ ดีความ ต่อสารที่ผู้อื่นสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และสามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
หมายถึง เลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้ฟัง เวลา และสถานที่ รวมทั้งการ
แสดงออกด้วยท่าทางสุภาพ สอดคล้องกับ Tiling และ Fadel (2009: 81) ที่ได้กล่าวว่า วิธีการ
ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภาษาอย่างเกิดผลดี (interact effectively with others) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการ
สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพว่า ต้องรู้ว่าเมื่อไรควรฟังและเมื่อไรควรพูด และแสดงออกอย่างเคารพให้
เกียรติ และแสดงพฤติกรรมอย่างมีอาชีพ

ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ
เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยค้นหาข้อมูลที่ต้องการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้
อย่างรวดเร็ว และได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตามความต้องการ สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของ
ข้อมูลได้ หมายถึง เลือกหรือคัดกรองข้อมูลที่เข้าถึง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ และวิเคราะห์ จัดเก็บ
ข้อมูล รวมถึงนำไปใช้ได้ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เลือกใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสมภายใต้จริยธรรมและกฎหมาย โดยมีเสรีภาพในการ
ใช้ แต่ต้องเคารพสิทธิผู้อื่นด้วยเช่นกัน การศึกษาที่ควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ
ความสามารถและคุณค่าในการเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อการลดช่องว่างความแตกต่างในด้านการสื่อสาร
ดิจิทัลของแต่ละรุ่นอายุใน 2 มิติดังกล่าว คือ มิติของการใช้ประโยชน์จากสื่อดิจิทัลและการมีทักษะ
รู้เท่าทันดิจิทัล (digital literacy) และ มิติของผลประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นในโลก
ออฟไลน์ (offline outcome) ในแต่ละรุ่นวัย ซึ่งความเหลื่อมล้ำทั้งสองมิตินี้เป็นช่องว่างทางดิจิทัลที่
เกิดขึ้นภายหลังที่การเข้าถึงเทคโนโลยีแพร่หลายมากขึ้นแล้ว (อัจฉรา เอ็นซ์และ พัทธนิเชยจรรยา,

2563) สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่แพร่หลายและเข้าถึงผู้คนในประเทศได้เป็นจำนวนมากแล้ว

5.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ของตนเอง ค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและชุมชน ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ในกระบวนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างรอบคอบทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของจอยซ์ และวิล (Joyce & Weil, 2015) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอน การดำเนินการ และการวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นตัวชี้้นำกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอน การดำเนินการในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่วนการวัดและประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (Anderson, 1997) ที่กล่าวว่ารูปแบบ การจัดการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ หลักฐานที่แสดงการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น สอดคล้องกับสกุลการ สังข์ทอง (2562) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และ การวัดการประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และยัง สอดคล้องกับ ดวงพร ภาคนิมมวล (2564) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และพบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการสอน และการวัดประเมินผล

5.2.3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ผลการศึกษาประสิทธิผลของผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้หลังเรียนด้วยผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม อยู่ในระดับดีมาก และมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง จากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง 4) ขั้นประเมินผลงาน เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือความสามารถของนักศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มาใช้ในการสร้างผลงานในการแก้ปัญหาสังคมร่วมกับบุคคลอื่น และชุมชน และยังสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ด้วย โดยการได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเอง ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับศักดิ์ชัย นิธิฤทธิ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี ควรเป็นกระบวนการที่เน้นกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น กล่าวโดยวิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรือลงมือทำ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของการสร้างทักษะการเรียนรู้ทั้งด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน อีกทั้ง การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เชิงรุก

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนศึกษาปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถสร้างผลงานหรือชิ้นงานได้ด้วยการทำงานร่วมกันกับเพื่อนได้ ที่เป็นดังนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2552) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับเพพเพิร์ท (Papert อ้างถึงใน สหทัยา พลปัดพี และมูลนิธิศึกษาพัฒนา, 2550) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ และสอดคล้องกับซิงวรภัทร ภูเจริญ (2552 : 67) กล่าวว่า เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) ต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเข้าใจได้เองและเป็นทักษะภายใน (Internal tacit Knowledge) ซึ่งเน้นการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติ เช่น พัฒนาให้มีสติ เป็นตนเองตามความเป็นจริง รักเพื่อนมนุษย์ รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง การเกิดจิตอาสา โดยการบริการสังคม อาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของสถานศึกษาและชุมชน

รวมถึงการบูรณาการเข้าในหลักสูตรรายวิชาการของผู้เรียน และมีการจัดเวลาที่แน่นอนผู้เรียนสามารถคิด พูด และเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ สามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้สอนสามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยการบริการสังคม ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้จริง และส่งผลให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ สิ่งสำคัญคือส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง จะช่วยให้นักศึกษาตระหนักต่อปัญหาและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถนำความรู้และไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ไปใช้ ผู้สอนควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้พร้อม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่จะให้นักศึกษาได้ลงทำกิจกรรมเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาชุมชน รวมทั้งความพร้อมของผู้สอนเอง ในบทบาทของการเป็นสนับสนุนและผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยกำหนดระยะเวลาในการลงบริการสังคมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และร่วมแก้ปัญหาชุมชนได้ดียิ่งขึ้นไป

3) เนื้อหาที่เหมาะสมกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ควรเป็นเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ในเนื้อหานั้น ๆ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4) ในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินทักษะการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีการดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนและนำข้อมูลมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษารายบุคคลต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของบัณฑิตในทุกระดับการศึกษา เช่น ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง เป็นต้น

- 2) ควรศึกษาติดตามผล (follow-up study) พัฒนาการเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีเมื่ออยู่ในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น
- 3) ควรศึกษาองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ในมิติด้านอื่น ๆ ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรกำหนดชุมชนที่นักศึกษาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.
- กันต์ฤทัย คลังพหล. (2561). วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. ปทุมธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 14 (2), 486-501.
- เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2561). แนวคิดและทฤษฎี โดย Luther Gulick รูปแบบการบริหารจัดการ 7 ประการ(POSDCORB). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.iok2u.com/index.php/article/e-book/238-posdcorb-7-luther-gulick>.
- คณาพร คมสัน. (2540) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รายงานผลงานวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:กรุงเทพฯ.
- จริยา พิชัยคำ. (2559). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมพัฒนาได้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 11(1), 4.
- จุฑารัตน์ บันดาลสิน. (2557). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่นวัตกรรมบริการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(3), 69-78.
- จรี ทัพวงษ์. (2552). การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 5(1-2), 67-80.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์.
- ญาณิศา เผื่อนเพาะ และประสพชัย พสุนนท์. (2564). นวัตกรรมชุมชนเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 8 (2). 32-44
- ดนชนก เปื่อน้อย. (2559). นวัตกรรมกับความคิดสร้างสรรค์. วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ. 3 (1), 1-12.
- ดวงพร ภาคนิมนวล. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชันเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทีศนา แชมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ต้นศรีเจริญ. (2546). Service Learning: เรียนรู้จากการช่วยเหลือสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักเรียนรู้.

- นิคมล สุวรรณศรี และเอื้ออารี ทองแก้ว จันทร. (2559). เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา 1074310 สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2552). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.
- ปิยะ ตันติเวชยานนท์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม กรณีศึกษา: บริษัท ชูเปอร์ริช อินเทอร์เน็ตเนชั่นเนลเอ็กซ์เชนจ์ 1965 จำกัด. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ปทุมธานี, 9(2), 102-111
- ปริญ พิมพ์ลัด. (2557). ปัจจัยของนวัตกรรมองค์กร และองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีอิทธิพลต่อผล ดำเนินงานของสถาบันการเงินผู้ให้บริการด้านสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- พงษ์ศักดิ์ นามประมา. (2557). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21สู่ความเป็นพลเมือง อาเซียนด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเพิ่มเติม ส 33202 อาเซียนศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537) การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ นักศึกษาคู (รายงานผลงานวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:กรุงเทพฯ.
- วัฒนชัย ศิริญาณ. (2560). รูปแบบที่ส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์ วงศ์.
- วรภัทร ภูเจริญ . (2542). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา . กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมือง ดี. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศิริณา คุ่มจั่น. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะเชิงผลิตภาพสาระ เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ .
- ศุภักษร ฟองจางวาง.(2559). “การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐานด้วยภาษาจาวาสคริปต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน-ธันวาคม) : 937-953.
- สกุลการ สังข์ทอง. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MECCA เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.

ดุขฎินิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุวจิ กู๊ด และ ฤกษ์ พงศ์พิรุฬห์. (2546). “องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสังคมในต่างประเทศ.” ใน สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. (บรรณาธิการ). นวัตกรรมสังคม: ทางเลือกเพื่อประเทศไทยรอด. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2553) รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย . จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/กรุงเทพฯ.

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2555). การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง : Developing Higher Level of Thinking Skills. นครปฐม : ไอ คิว บุ๊คเซ็นเตอร์.

อนุชา โสมาบุตร. (2556). ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี สำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2560, จาก

<https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/information-media-andtechnology-skills/>

Anderson, T. P. (1997). Using Models of Instruction. In C. R. Dills and A. J. Romiszowski (eds). Instructional Development Paradigms. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.

Becker, G. S. (1964). Human capital: A theoretical and empirical Analysis with special reference to education. NRER. University of Chicago Press, Chicago, IL.

Bringle, R. G., & Hatcher, J. A. (1996). Implementing service learning in higher education. Journal of Higher Education, 67(2), 221–239.

Cooper, Mark. (1996). What is service learning. Retrived March, 05,2006 from <http://csf.colorado.edu/sl.html>

David Smith. (2006). Exploring Innovation. Berkshire: McGraw-Hill Education.

Delve, I. Cecilia, Suzanne, D. Mintz, & Greig, M. Stewart. (1990) Community Service as values education. San Francisco: Jossey – Bass.

Dick, W., & Carey, L. (1996). The systematic design of instruction (4th ed.). New York: Longman.

Eggen, P. and Kauchak, D. (2001). Educational psychology windows on classrooms. (5th ed). Columbus: Prentice-Hall.

Gardner. (2006). Five Minds for the Future. Boston: Harvard Business School.

- Georgia department of Education. (1997). Service Learning Making a World of Difference for Students. Retrieved 15, 6, 2009, from http://www.tennessee.gov/education/ci/service/add_info.shtml
- Good, C. V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Gunter, M.A. Estes, T.H. and Schwab, J. (1995). Instruction a Model Approach. Boston : Allyn & Bacon.
- Huitt (2005: 1-5)
- Hennessy, J. (2012). Remodeling our curriculum for 21st Century: Breadth and Depth, and a new emphasis on critical thinking.
<http://alumni.stanford.edu/get/page/magazine/article/> (Accessed 5 February 2017).
- Joyce. B. & Wiel, M. (1986). Model of Teaching. Englewood Cliffs. NJ: Prentice - Hall.
- Joyce, B. and B. Shower. (2002). Student Achievement through Staff Development. 3rd ed. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Khan, H., Jumani, N.B., & Gul, N. (2019). Implementation of 21st Century Skills in Higher Education of Pakistan. Global Regional Review, 4(3), 223-233.
- Lan, Y., & Chen, Z. (2020). Transformational Leadership, Career Adaptability, and Work Behaviors: The Moderating Role of Task Variety. Frontiers in Psychology, 10.
- Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R. & Sanders, B. (2007). Social Innovation: What It Is, Why It Matters and How It Can be Accelerated. [Online]. Available: <https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/Social-Innovation-what-it-is-why-it-matters-how-it-can-be-accelerated-March-2007.pdf>
- National Center for Education Statistics. (1999). Service-Learning and Community Service in K-12 Public School. U.S. Department of Education.
- Robbins, S. P. & Coulter, M. (2002). Management. (7th ed). Englewood Cliffs, NJ :Prentice-Hall.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). Curriculum planning for better teaching And learning (4th ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Seels, B. & Glasgow, Z. (1998). Making Instructional Design Decisions. OH: Columbus. Prentice Hall.
- The Glossary of Education Reform. (2016). 21st Century Skill.
<http://edglossary.org/21stcentury-skills/> (Accessed 6 February 2017).
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.

Wiles, J. & Bondi, J. Curriculum Development: A Guide to Practice. Pearson Education, Inc. Upper Saddle River, New Jersey. 2002.

ที่ วธ ๐๘๐๑/๒๕๕๕

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
๑๑๔/๑๔ หมู่ ๓ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช

เนื่องด้วย นายปรเมศวร์ พิชัยหกวาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ สามารถตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชน สำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์)

อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สำนักงานอธิการบดี

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔ ต่อ ๓๖๙ , โทรสาร ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔

ผู้ประสานงาน นายปรเมศวร์ พิชัยหกวาน โทร. ๐๙๔ ๙๒๑ ๕๔๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี กลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา โทร. ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔ ต่อ ๓๖๙

ที่ วร ๐๘๐๑/๗๐๕๕

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน

เนื่องด้วย นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และมีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญสามารถตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พร้อมทั้งให้คำชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย

(นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์)

อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี กลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา โทร. ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔ ต่อ ๓๖๙

ที่ วร ๐๘๐๑/๗๐๕๖

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร

เนื่องด้วย นายปรเมศวร์ พิซผักหวาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม และมีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ สามารถตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม พร้อมทั้งให้คำชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย

(นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์)
อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินวิจัยฉบับสมบูรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี กลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา โทร. ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔ ต่อ ๓๖๔

ที่ วธ ๐๘๐๓.๐๔ / ๑๑๓

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรียน รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประวีณา เอี่ยมยี่สุน)

เนื่องด้วย นายปรเมศวร์ พิชฌักหวาน ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สังกัดกลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้รับทุนสนับสนุนให้ดำเนินโครงการวิจัย งบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อดำเนินโครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยดังกล่าว ตามรายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วยดังนี้

๑. เล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ (ปกอ่อน) จำนวน ๑ เล่ม
๒. แบบประเมินรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๑ ชุด ตามเอกสารแนบ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ จะขอบพระคุณยิ่ง

(นายปรเมศวร์ พิชฌักหวาน)

หัวหน้าโครงการวิจัย

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี กลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา โทร. ๐ ๒๔๘๒ ๒๑๗๔ ต่อ ๓๖๔

ที่ วธ ๐๘๐๑.๐๔/๑๑๓

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรียน รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญใจ คงถาวร)

เนื่องด้วย นายปรเมศวร์ พิชฉักหวาน ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาศำนาญการ สังกัดกลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้รับทุนสนับสนุนให้ดำเนินโครงการวิจัย งบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อดำเนินโครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยดังกล่าว ตามรายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วยดังนี้

๑. เล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ (ปกอ่อน) จำนวน ๑ เล่ม
๒. แบบประเมินรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๑ ชุด ตามเอกสารแนบ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ จะขอบพระคุณยิ่ง

(นายปรเมศวร์ พิชฉักหวาน)
หัวหน้าโครงการวิจัย

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

แบบประเมินผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อผู้วิจัย ดร.ปรเมศวร์ พิษัคทหวาน
สังกัด สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

๕	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดีเด่น	(ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป)
๔	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดีมาก	(ร้อยละ ๖๐-๗๙)
๓	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดี	(ร้อยละ ๔๐-๕๙)
๒	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ พอใช้	(ร้อยละ ๒๐-๓๙)
๑	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง	(ต่ำกว่า ร้อยละ ๒๐)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. ชื่อเรื่อง มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	✓				
๒. การเขียนบทนำ					
๑) นำเสนอให้เห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย	✓				
๒) แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการวิจัย	✓				
๓. วรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง					
๑) ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย	✓				
๒) ความสามารถในการสังเคราะห์วรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	✓				
๓) ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากวรรณกรรมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	✓				
๔. วิธีการดำเนินการวิจัย					
๑) ความเหมาะสมของกระบวนการวิจัย	✓				
๒) ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มบุคคล ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	✓				
๕. การวิเคราะห์งานวิจัย					
๑) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	✓				

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๒) ความเหมาะสมของการนำเสนอผลการวิเคราะห์	✓				
๓) ความชัดเจนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์	✓				
๖. การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ					
๑) ความเหมาะสมของประเด็นที่อภิปราย	✓				
๒) การใช้หลักฐานและเหตุผลประกอบการอธิบาย	✓				
๓) ความเหมาะสมในการเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	✓				
๗. ความถูกต้องในการเขียนและการพิมพ์					
๑) การใช้ภาษา วรรคตอน ย่อหน้า และการสะกดในเนื้อหา	✓				
๒) ความถูกต้องของการพิมพ์บรรณานุกรม	✓				
๘. ภาพรวมของงานวิจัย					
๑) เสริมสร้างความรู้และเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการอย่างกว้างขวาง หรือสามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างแพร่หลาย	✓				
๒) แสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ	✓				
๓) สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหรือนำไปปฏิบัติได้	✓				
๔) เป็นที่เชื่อถือยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับชาติ และ/หรือระดับนานาชาติ	✓				

ผลสรุปคุณภาพโดยรวมของผลการวิจัย

- ☒ ดีเด่น
☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

27/

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อผู้วิจัย.....ดร.ปรมลพร พิชัยพัทพวน.....
สังกัด.....สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....
ชื่อเรื่อง.....การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบนวัตกรรมการสังคม.....
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

๕	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดีเด่น	(ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป)
๔	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดีมาก	(ร้อยละ ๖๐-๗๙)
๓	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ดี	(ร้อยละ ๔๐-๕๙)
๒	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ พอใช้	(ร้อยละ ๒๐-๓๙)
๑	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง	(ต่ำกว่า ร้อยละ ๒๐)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. ชื่อเรื่อง มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	✓				
๒. การเขียนบทนำ		✓			
๑) นำเสนอให้เห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย		✓			
๒) แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการวิจัย	✓				
๓. บรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง					
๑) ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย					
๒) ความสามารถในการสังเคราะห์บรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง		✓			
๓) ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากบรรณกรรมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง		✓			
๔. วิธีการดำเนินการวิจัย		✓			
๑) ความเหมาะสมของกระบวนการวิจัย		✓			
๒) ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มบุคคล ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย		✓			
๕. การวิเคราะห์งานวิจัย		✓			
๑) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย		✓			

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๒) ความเหมาะสมของการนำเสนอผลการวิเคราะห์		✓			
๓) ความชัดเจนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์		✓			
๖. การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ					
๑) ความเหมาะสมของประเด็นที่อภิปราย		✓			
๒) การใช้หลักฐานและเหตุผลประกอบการอธิบาย		✓			
๓) ความเหมาะสมในการเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	✓				
๗. ความถูกต้องในการเขียนและการพิมพ์					
๑) การใช้ภาษา วรรคตอน ย่อหน้า และการสะกดในเนื้อหา		✓			
๒) ความถูกต้องของการพิมพ์บรรณานุกรม		✓			
๘. ภาพรวมของงานวิจัย					
๑) เสริมสร้างความรู้และเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการอย่างกว้างขวาง หรือสามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างแพร่หลาย	✓				
๒) แสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ		✓			
๓) สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหรือนำไปปฏิบัติได้		✓			
๔) เป็นที่เชื่อถือยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับชาติ และ/หรือระดับนานาชาติ		✓			

ผลสรุปคุณภาพโดยรวมของผลการวิจัย

- ☐ ต่ำ
☒ ต่ำมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ได้อธิบาย

เป็นทวิจักษ์ที่ส่งคุณค่า และสามาถให้ประโยชน์

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

วันที่ 23 เดือน กันยายน พ.ศ. 2567

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามเรื่อง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้
สำหรับนักศึกษา
- แบบประเมินทักษะการเรียนรู้
- คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ
นวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- แผนการจัดการเรียนรู้

แบบสอบถาม

เรื่อง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้สำหรับการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความเห็นท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาเกณฑ์การเลือกตอบ ดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

ดร. ประเมศวร์ พิษผักหวาน

ผู้วิจัย

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา						
1	สามารถระบุปัญหา					
2	สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา					
3	สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม					
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร						
1	สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย					
2	สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ					
3	สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม					
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
1	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง					
2	สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้					
3	สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					

แบบประเมินทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา

ชื่อ.....รหัสนักศึกษา.....

คำชี้แจง

1. ให้ผู้สอนประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน
2. ให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมของตนเอง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

ทักษะการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผลการให้คะแนน				รวม
		4	3	2	1	
1. ทักษะการแก้ปัญหา	1) สามารถระบุปัญหา					
	2) สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา					
	3) สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม					
2. ทักษะการสื่อสาร	สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย					
	สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ					
	สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม					
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง					
	สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้					
	สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
รวมคะแนน						

เกณฑ์ระดับคะแนนคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
10 – 12	ดีมาก
7 – 9	ดี
4 – 6	พอใช้
1 - 3	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 จุดประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 2.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน
- 2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.4 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.5 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.6 เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.7 ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ
- ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ
- ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

ส่วนที่ 1 จุดประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้สอนได้ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้
3. เพื่อนำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ไปสู่การปรับปรุง การพัฒนาเพื่อสร้างมาตรฐานการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสารและข้อมูลอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนในสังคมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม รวมไปถึงด้านการจัดการศึกษา ประเทศไทยตระหนักและให้ความสำคัญต่อผลกระทบนี้ จึงกำหนดให้การจัดการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กำหนดไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทผู้ดีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่รายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง ซึ่งมีแนวคิดการจัดการศึกษาประกอบไปด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ส่งผลให้คนไทยมีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโลกในยุคศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีความสุข สนองผลประโยชน์ของประเทศชาติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ)

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้ดีขึ้น และหลุดออกจากกับดักที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ ได้แก่ ประเทศรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ และความไม่สมดุล ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายประเทศไทย 3.0 ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก ซึ่งในช่วงแรก ๆ นั้น เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่เป็นการเติบโตแบบไม่ยั่งยืน เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไม่สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ จึงทำให้เกิดนโยบายประเทศไทย 4.0 ขึ้น โดยมีเป้าหมายครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างความอยู่ดีมีสุข

ทางสังคม การยกระดับคุณค่ามนุษย์ และการรักษาสังแวดล้อม โดยที่การสร้างคามอยู่ดีมีสุขทางสังคม เกิดจากการสร้างศักยภาพของคนในสังคมให้เพิ่มมากขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ และการยกระดับคุณค่ามนุษย์ สามารถทำได้ด้วยการพัฒนาความรู้และทักษะ โดยสถานศึกษาจะต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำองค์ความรู้มาบูรณาการและสามารถประยุกต์ใช้ได้ การจัดการศึกษา 4.0 จึงเป็นการศึกษาเพื่อการสร้างนวัตกรรม เพื่อชุมชน และเพื่อสังคมอย่างแท้จริง โดยผู้ที่ได้รับการศึกษานั้น จะสามารถมาช่วยเหลือแก้ปัญหาของชุมชนและสังคมได้อย่างกว้างขวาง การจัดการศึกษาต้องบูรณาการทั้งศาสตร์ ศิลป์ ชีวิต และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการได้ในทุกมิติ และมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความต้องการและความท้าทายใหม่ ๆ สำหรับบุคคล องค์กร สังคม และประเทศ ในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านนวัตกรรมในระบบเศรษฐกิจโลก (Khan, Juman, & Gul, 2019) การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะ ประกอบด้วยกลุ่มทักษะต่าง ๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ สำหรับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่โลกของการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติ 4 ทักษะ หรือ 4Cs ได้แก่ 1) การคิดแบบมีวิจารณญาณ 2) การสื่อสาร 3) การทำงานร่วมกัน และ 4) การสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด เนื่องจากในอนาคตนั้น ระบบเศรษฐกิจจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นวัตกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของเทคโนโลยี จะถูกนำมาใช้ทดแทนการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) ดังนั้น จึงต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการสร้างผลการเรียนรู้ที่มีผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 (กัลยา สร้อยสิงห์, 2563) เครือข่ายองค์กรภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills, 2009) ที่เสนอกรอบเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นพัฒนาทักษะในตัวผู้เรียนสำหรับการดำรงชีวิตที่สังคมที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาหลักทางวิชาการ เพื่อจะได้นำความรู้ดังกล่าวมาเป็นพื้นฐาน ในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากความรู้แล้ว ผู้เรียนยังจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น เพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งในขณะเดียวกัน กรอบความคิดดังกล่าว จำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษา อันได้แก่ มาตรฐานและการวัดผล

เรียนรู้ หลักสูตร และวิธีสอน การพัฒนาวิชาชีพ และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น (จริยา พิชัยคำ, 2559)

จากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมา สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการเรียนการสอน มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ในการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เนื่องจากการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, 2006: 127) ที่กล่าวว่า การบริการสังคมเป็นการสร้างผลงานที่ดี ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ เกิดความรับผิดชอบ เป็นผลงานที่ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชม ความน่าดึงดูดใจ มีความหมายและก่อให้เกิดกำลังใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทาย เป็นการศึกษาที่เตรียมความพร้อมให้ชีวิต เพื่อชีวิตที่ดี ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่ดี แม้กระทั่งในสังคมในที่ทำงานก็ควรสนับสนุนให้เกิดผลงานที่ดี และรักษาผลงานที่ดีเหล่านี้เอาไว้ ซึ่งยังสอดคล้องกับ NCSS (NCSS Citizenship Select Subcommittee, 2010: 1) ซึ่งค้นพบว่าการเรียนการสอนแบบบริการสังคมสามารถพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านจริยธรรมและความสามารถในการให้เหตุผลและจริยธรรม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองดีในสังคม 4) เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมุ่งมั่นและเห็นอกเห็นใจ 5) ความสามารถทางด้านการเมือง 6) ความอดทนอดและการยอมรับในความแตกต่าง และการสำรวจความถนัดในอาชีพของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม จะทำให้อาจารย์ผู้สอนทราบว่านักศึกษาควรมีทักษะอย่างไร จะได้นำไปปรับปรุง และแก้ไขวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว ซึ่งจะมีเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตต่อไปของนักศึกษาเป็นอย่างมาก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่พบงานวิจัยที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แล้วนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและของประเทศชาติต่อไป

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้ศึกษาและ

สังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยสามารถสรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

2.2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

- 1) ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2) องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 3) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

- 1) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทายด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกค้น ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behaviour) อารมณ์ความรู้สึก (Attitude) และความรู้ (Knowledge)

- 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างขึ้นโดยมีองค์ประกอบซึ่งมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยองค์ประกอบต่าง ๆ มีดังนี้

2.3.1 หลักของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.3.3 โครงสร้างเนื้อหา

2.3.4 ขั้นตอนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ
- 2) ขั้นปฏิบัติการ
- 3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
- 4) ขั้นประเมินผลงาน

2.3.5 ประเมินผลทักษะการเรียนรู้หลังเรียนด้วยแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีโดยมีเกณฑ์การประเมินแบบ Rubric Score (3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ)

2.4 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นได้ ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจิตสาธารณะ มีความความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล และเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้อย่างรอบด้าน

2.5 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม
2. เพื่อให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยงการทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในสังคม เคารพสิทธิมนุษยชน มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.6 เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย จำนวน 42 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

- 1) พลเมืองดี
- 2) พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

- 3) คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
- 4) จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

- 5) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
- 6) มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร
- 7) การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

- 8) พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล
- 9) การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

การจัดการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 4 แผน เวลา 15 ชั่วโมง	1. พลเมืองดี	1) สามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ และคุณลักษณะของพลเมืองดีได้ 2) สามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองต่อตนเองและผู้อื่นได้ 3) สามารถอธิบายบทบาทและหน้าที่ต่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลกได้ 4) สามารถอธิบายและนำเสนอแนวทางการพัฒนาตนเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลกได้	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	3
	2. พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	1) สามารถอธิบายแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 2) สามารถอธิบายความหมายของคำว่า สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และคุณลักษณะของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ 3) สามารถอธิบายความเป็นไทยกับการสร้างความเป็นพลเมือง และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ 6) นักศึกษาสามารถอธิบาย และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	3
	3. คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็น	1) สามารถอธิบายความหมายของคุณธรรมและจริยธรรมได้ 2) สามารถอธิบายการส่งเสริม	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการ	3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
	พลเมือง	จริยธรรมภาคสาธารณะได้ 3) สามารถอธิบายอธิบายการเป็นคนดีควรคู่กับการทำได้ 4) อธิบายคุณธรรมและจริยธรรมกับการเป็นพลเมืองดี และยกตัวอย่างประกอบได้	การสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	
	4. จิสาธารณะกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม	1) สามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้ 2) สามารถอธิบายบทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ 3) สามารถอธิบาย แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความหมายและความสำคัญของจิตอาสา และจิตสาธารณะได้ 4) สามารถอธิบาย อธิบายลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสาและจิตสาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ได้7) นักศึกษาสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พลเมืองกับการมีส่วนร่วม จำนวน 3 แผน เวลา 15 ชั่วโมง	5. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม	1) ความหมายของภาวะผู้นำ บทบาทและหน้าที่ของภาวะผู้นำได้อย่างถูกต้อง 2) สามารถบอกคุณสมบัติของผู้นำในศตวรรษที่ 21 พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน 3) สามารถอธิบายอธิบายความหมายของทีมงาน วัตถุประสงค์ของการสร้างทีมงาน ความสำคัญและประโยชน์ของการสร้างทีมงานได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง 4) ประเภทของทีมงานและลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพได้ 5) บอกเทคนิคการสร้างทีมงานและยกตัวอย่างประกอบได้	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	3
	6. มนุษยสัมพันธ์และการ	1) สามารถอธิบายหมาย ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของไทยและสากลได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการ	6

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
	ติดต่อสื่อสาร	2) สามารถอธิบายแนวคิด ความหมาย ประเภทของสันติวิธี และแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีได้ 3) สามารถอธิบายหลักธรรมาภิบาล และการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีกับชีวิตประจำวันได้ 4) สามารถอธิบายความหมาย และ ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารได้ 5) สามารถอธิบายองค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ และหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้ 6) สามารถอธิบายกระบวนการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร อุปสรรค การเพิ่มประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารได้	การสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	
	7. การทุจริตและการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต	1) สามารถอธิบายความหมาย และ ประเภทของการทุจริตได้ 2) สามารถบอกปัญหาและสาเหตุของการทุจริตได้ 3) สามารถอธิบายผลกระทบในเรื่องการทุจริต และบทบาทของพลเมืองในการมีส่วนร่วมการป้องกันการทุจริตได้ 4) สามารถอธิบายต้นแบบความสำเร็จของการต่อต้านการทุจริต และยกตัวอย่างประกอบได้ 5) สามารถอธิบายสถานการณ์ทุจริต และหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทย และยกตัวอย่างประกอบได้ 6) สามารถอธิบายแนวทาง และการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองไทย พลเมืองโลก จำนวน 2 แผน	8. พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21และในสังคมยุค	1) สามารถอธิบายพลเมืองและสิทธิดิจิทัลได้ 2) สามารถบอกองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร	6

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
เวลา 12 ชั่วโมง	ดิจิทัล	3) สามารถบอกทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้ 4) สามารถอธิบายความหมายของดิจิทัลและ “การแบ่งแยกทางดิจิทัล” ได้ 5) สามารถอธิบายพลเมืองและสิทธิดิจิทัลได้	3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	
	9. การสร้างความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี	1) สามารถอธิบายและระบุปัจจัยในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองได้ 2) สามารถอธิบายรูปแบบการสร้างพลเมืองสำหรับสังคมไทยได้ 3) สามารถอธิบายกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และยกตัวอย่างประกอบได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	6

2.7 ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมในการบริการสังคม และการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วย การออกแบบกิจกรรม และสรุปผลกิจกรรม

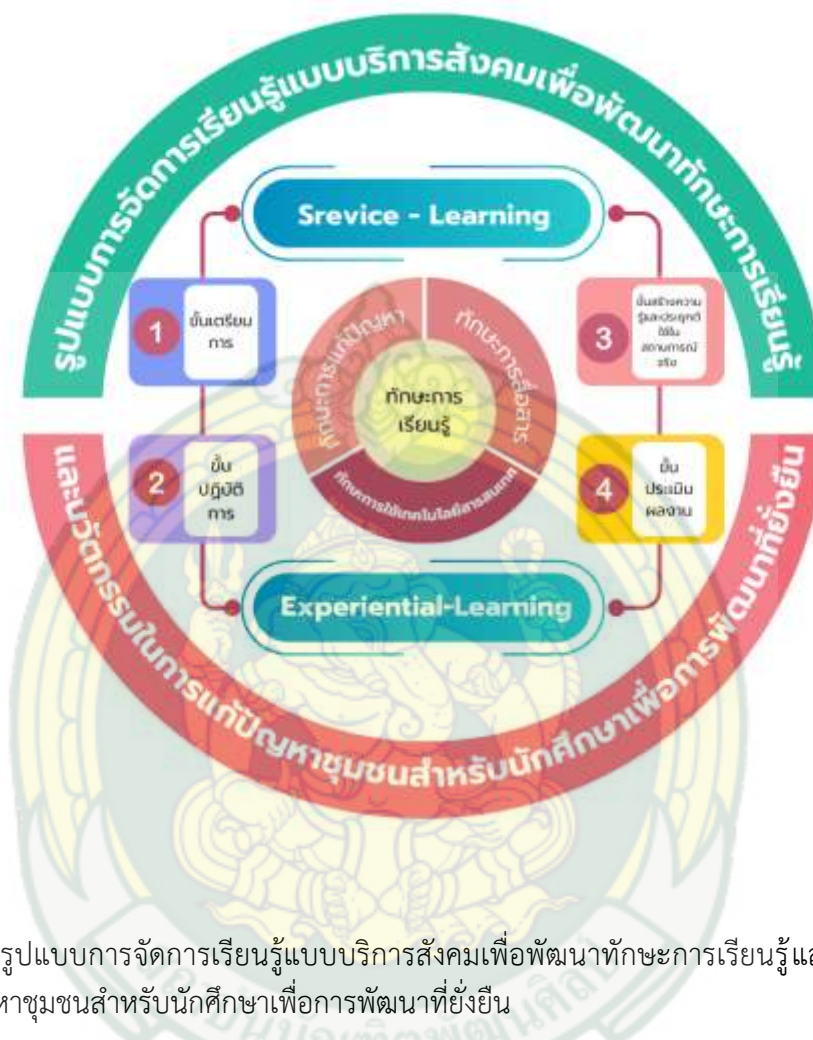
ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคม

ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

ดังนั้น สามารถสรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แสดงดังภาพ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการ
แก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพแสดง รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการ
การแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบแก่
ผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มนักศึกษา พร้อมจัดเตรียมเอกสาร

2) ดำเนินการให้ความรู้พื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาทางด้านทักษะต่าง ๆ รวมถึง
การสร้างนวัตกรรม เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ จำนวน 42 ชั่วโมง

3) อาจารย์ผู้สอนจำแนกคำอธิบายและเนื้อหาของรายวิชา เค้าโครงการสอน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้และขอบเขตเนื้อหาอย่างชัดเจน

4) ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอนตามรูปแบบและวิธีการดำเนินการสอนในแต่ละขั้นตอน อธิบายบทบาทของผู้สอน บทบาทผู้เรียน รวมทั้งวิธีการประเมิน

5) แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ และวิธีการศึกษา ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน

6) จัดนักศึกษา 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยคละความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) โดยตลอดการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาทุกคนต้องประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยมีส่วนที่แสดงถึงแนวทาง วิธีการที่ผู้สอนดำเนินการในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	1. อาจารย์ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ 2. อาจารย์ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบ 3. อาจารย์ผู้สอนบรรยายตามเอกสารประกอบการสอน และยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคม 4. อาจารย์ให้นักศึกษาอธิบายและยกตัวอย่าง	1. นักศึกษาร่วมสนทนากับอาจารย์ตามสถานการณ์ หรือคำถามที่อาจารย์กำหนด 2. ตรวจสอบความรู้เดิมของนักศึกษาเองว่ามีความเข้าใจหรือเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่มากน้อยเพียงใด 3. นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้พื้นฐานที่อาจารย์สอน 4. นักศึกษาสนทนา อธิบายหรือตอบคำถามต่าง ๆ ที่อาจารย์กำหนด
ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่มแล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่	1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 2. ให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม	1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยคละความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) 2. นักศึกษาร่วมพูดคุยปัญหาร่วมกับกลุ่มถึงประเด็นปัญหาที่นักศึกษาสนใจและ การมี

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้	3. อาจารย์ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและแนะนำให้กับนักศึกษา และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	ปฏิสัมพันธ์กับสังคม 3. นักศึกษานำปัญหาที่ได้มาร่วมกันระดมความคิด แสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่ม
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเองได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยการออกแบบนวัตกรรมการแก้ปัญหาสำหรับชุมชน และลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรมผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ	1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการวิเคราะห์ปัญหา 2. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการสรุปประเด็น 3. อาจารย์ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการทำงานร่วมกับกลุ่ม	1. นักศึกษาในแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์จากสภาพปัญหาที่ 2. นักศึกษาเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม 3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กลุ่มสนใจ 4. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลหรือความรู้ได้ศึกษาร่วมกันมาร่วมกันสรุปและค้นคว้าเพิ่มเติม 5. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนสรุปประเด็นปัญหา โดยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน 6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน
ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน เป็นขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหาชุมชน ในขั้นนี้จะขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และ	1. อาจารย์ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน โดยนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยเพื่อนำไปเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา	1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอประเด็นปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ สามารถเสนอแนะความคิดเห็นที่แตกต่างเพิ่มเติมได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม		

ขั้นตอนที่ 3 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินความสามารถตามทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หลังการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ซึ่งการวัดประกอบด้วย ประเมินเป็นระยะ

1) ในขณะที่ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แผนการสอนทั้งหมดจำนวน 9 แผน ใช้เวลา 14 สัปดาห์ จำนวน 42 ชั่วโมง อีกทั้งผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อดูว่าผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ หากมีผู้สอนจะได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือต่อไป

2) หลังเรียน ดำเนินการประเมินความสามารถของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหาชุมชน โดยพิจารณาคะแนนจากการใช้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้,แบบประเมินนวัตกรรม และตรวจให้คะแนนโดยกำหนดตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics) ดังนี้

1. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ทักษะ ได้แก่

1.1 ทักษะการแก้ปัญหา กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) สามารถระบุปัญหา
- 2) สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา
- 3) สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

1.2 ทักษะการสื่อสาร กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย
- 2) สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ
- 3) สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

1.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง
- 2) สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้

3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

**เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี
ของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**

ทักษะที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) สามารถระบุปัญหา	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหา และขั้นตอนของการวิเคราะห์ปัญหาได้	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหาได้	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ไม่สามารถระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหา ได้	ไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และไม่สามารถระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหาได้
2) สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาดังอย่างชัดเจน	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ แต่อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาล้มเหลว	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ ได้บางส่วน	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จไม่ได้เลย
3) สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน และแสดงถึงการนำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	ไม่มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน

ทักษะที่ 2 ทักษะการสื่อสาร

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพทุกครั้ง	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพในบางครั้ง	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมกับการทำงาน
2) สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา และสะท้อนประเด็นสำคัญของเนื้อหา	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้ อย่าง ถูก ต้อง ครอบคลุมเนื้อหา แต่ไม่สะท้อนประเด็นสำคัญของเนื้อหา	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้ อย่าง ถูก ต้อง ครอบคลุมเนื้อหา บางประเด็น	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังไม่ ถูก ต้อง และไม่ครอบคลุมเนื้อหา
3) สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้เข้าใจง่าย ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ ถูกต้อง และเหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ ถูกต้อง แต่ไม่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ไม่ ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล

ทักษะที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง	มีการกำหนดเป้าหมาย และมีขั้นตอนการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน	มีการกำหนดเป้าหมาย มีขั้นตอนการทำงานร่วมกันแต่ไม่ชัดเจน	มีการกำหนดเป้าหมาย แต่ไม่มีขั้นตอนการทำงานร่วมกัน	ไม่มีการกำหนดเป้าหมาย และขั้นตอนการทำงานร่วมกัน
2) สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบจนสำเร็จ	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบไม่สำเร็จ	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ แต่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน
3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นภายในเวลาที่กำหนด	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเป็นบางครั้ง	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน

คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เอกสารฉบับนี้เป็นคำแนะนำการใช้ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งในเอกสารฉบับนี้จะอธิบายให้ผู้สอนได้ทราบถึงสิ่งที่ควรศึกษาและควรจัดเตรียม ตลอดจนวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนที่ได้กล่าวถึงในตัวรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้ผลดี สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ โปรดศึกษาและทำความเข้าใจแต่ละหัวข้อและปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านั้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. แผนการจัดการเรียนรู้

ข้อควรปฏิบัติก่อนการจัดการเรียนรู้

โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านี้อีกก่อนการสอน

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ องค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้มองเห็นภาพโดยรวมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ

1.2 ศึกษาคำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด

1.3 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้นี้จะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะสำเร็จรูป โดยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการสอนไว้อย่างครบถ้วนแล้วทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน เวลาที่ใช้ในการสอน และแนวการวัดและประเมินผล ผู้สอนเพียงทำความเข้าใจ จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ และปฏิบัติตามการสอนตามกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เท่านั้น

2) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบเหมือนกัน คือ ชื่อแผน สมรรถนะการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เวลาที่ใช้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และภาคผนวก ซึ่งประกอบไปด้วยใบกิจกรรม ทั้งนี้แต่ละแผนใช้เวลา 3 ชั่วโมง

3) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนเป็นการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการศึกษาค้นคว้า สืบค้น ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มผ่านการปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายระดับกลุ่ม จนได้ข้อสรุปขององค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ 4) ขั้นประเมินผลงาน โดยรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นั้นสามารถศึกษารายละเอียดได้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอนนั้นเป็นการจัดเตรียมตามที่ได้ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ดังนั้นก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนที่จะดำเนินจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

2.2 จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งให้พร้อมและเพียงพอสำหรับผู้เรียน ซึ่งสื่อหลัก ๆ ที่เสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน

2.3 จัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล

3. แนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

การที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรพิจารณา ดังนี้

3.1 บทบาทของอาจารย์

1) ในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ อาจารย์มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่จะต้องจัดสภาพให้เอื้อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นแล้วอาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันไป แล้วแบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน คณะความสามารถ

2) อาจารย์เป็นผู้แนะนำในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการศึกษาค้นคว้า สืบค้นในประเด็นต่าง ๆ จนได้ข้อมูลหรือองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอย่างละเอียด การฝึกฝนตนเองจนเกิดความชำนาญ ค่อยลดบทบาทเป็นเพียงแค่ผู้สอนให้ความช่วยเหลือเท่านั้น

3) อาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าใจจุดประสงค์ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีทุกด้าน

4) อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีทักษะในการตั้งคำถามและกระตุ้นความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักศึกษา สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจของนักศึกษาเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ร่วมกันและความกล้าแสดงออก รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน และประเมินผลเป็นระยะ

3.2 บทบาทของผู้เรียน

ในการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ นักศึกษามีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำงานร่วมกับกลุ่ม เพราะจะต้องเข้าใจถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี และวิธีการทำงานร่วมกับกลุ่มแทนการให้อาจารย์บอกหรือกำหนดวิธีการทำงานให้ นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในห้องเรียน และสังคม ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำกิจกรรม/งานกลุ่ม

2) นักศึกษาต้องรู้การใช้ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และสามารถแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้าไปสู่ความคิดรวบยอดและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม

3) นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในกลุ่มภายในห้อง เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น มีความตั้งใจ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจนสามารถสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบงานวิจัย รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม

3.3 การจัดสภาพการจัดการเรียนรู้

1) สภาพการจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้ลักษณะแบบกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ให้การช่วยเหลือ สมาชิกภายในกลุ่มต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม เกิดความคิดริเริ่ม และผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้จากเพื่อนได้

2) การจัดให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และทักษะในการทำกิจกรรมหรือการบริการสังคม ดังนั้นบรรยากาศการเรียนรู้จะต้องเป็นกันเอง เป็นบรรยากาศแห่งกัลยาณมิตร เป็น

บรรยากาศที่เอื้อต่อการค้นคว้า อาจจะเป็นห้องที่มีสื่อการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สภาพแวดล้อมของชุมชนจริง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กระตุ้นความคิดและได้สัมผัสกับการเรียนในพื้นที่จริง

3.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1) ผู้สอนควรพยายามสอนให้ได้ตามขั้นตอนและเวลาที่กำหนดไว้ การศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน และจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น

2) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนที่ทำไว้มีจุดประสงค์ให้ผู้สอนนำไปใช้ในการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม หลักสูตรศิลปบัณฑิต คณะศิลปศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา 300-11003	รายวิชา ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม	หน่วยกิต 3(3-0-6)
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย		เวลาเรียน 15 ชั่วโมง
เรื่อง จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม		เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ประเทศชาติหรือสังคมในระดับต่าง ๆ จะพัฒนาหรือมีความก้าวหน้าไปได้มากได้น้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมทุกระดับ ประชากรหรือพลเมืองในสังคมนั้นย่อมมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณวุฒิและวัยวุฒิ ทั้งนี้หากพลเมืองสามารถปฏิบัติตนโดยมีความรับผิดชอบต่อ ชุมชน และประเทศชาติแล้ว สังคมในทุกระดับขั้นก็จะพัฒนาหรือมีความเจริญก้าวหน้าไปด้วย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) สามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้
- 2) สามารถอธิบายบทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคมและนำไปประยุกต์ใช้ได้
- 3) สามารถอธิบาย แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความหมายและความสำคัญของจิตอาสา และจิตสาธารณะได้
- 4) สามารถอธิบาย อธิบายลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสาและจิตสาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ได้

3. ทักษะการเรียนรู้

- 1) ทักษะการแก้ปัญหา
- 2) ทักษะการสื่อสาร
- 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. เนื้อหา

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
- 2) บทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) แนวคิด ทฤษฎี ความหมาย องค์ประกอบ รูปแบบและความสำคัญของจิตอาสา และจิตสาธารณะ
- 4) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะ
- 5) ลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสาและจิตสาธารณะ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สัปดาห์ที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ชั่วโมงที่ 1)

1. อาจารย์ผู้สอนบรรยายเกี่ยวกับจิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม ความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะ บทบาทของการเป็นพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างความตระหนักรู้ให้นักศึกษาโดยการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน
2. ให้นักศึกษาเข้ากลุ่มตามที่แบ่งไว้ในสัปดาห์ที่ 1
3. เตรียมการในการเรียนรู้ก่อนลงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน โดยอาจารย์สอนกระบวนการในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานให้กับนักศึกษา โดยใช้กระบวนการ P-D-C-A เพื่อให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบ
4. อาจารย์ให้นักศึกษาเตรียมการจดบันทึกหรือเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาประกอบรายงานการวิจัยการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่แต่ละกลุ่มได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (ชั่วโมงที่ 2-3)

5. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มลงชุมชน ซึ่งอาจารย์ได้เลือกชุมชนเป็นชุมชนใกล้เคียงกับสถาบันแล้ว เพื่อความสะดวกในการเดินทางและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเริ่มสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนในประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาและได้กำหนดหัวข้อไว้ (ตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้ออกแบบไว้) ในสัปดาห์ที่ผ่านมา
7. อาจารย์ผู้สอนร่วมลงพื้นที่ชุมชน และสังเกตการณ์ให้ข้อเสนอในการสัมภาษณ์แก่นักศึกษา

สัปดาห์ที่ 2

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (ชั่วโมงที่ 4-5)

8. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าประจำกลุ่ม โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ชุมชนในการสำรวจและสัมภาษณ์ถึงประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มสนใจศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียงและจัดทำข้อมูล โดยต้องประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์ และรูปภาพจากการลงสำรวจชุมชน เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบรูปเล่มรายงานกิจกรรมบริการสังคม
9. อาจารย์ผู้สอนกำหนดเค้าโครงของรายงานการวิจัยให้กับนักศึกษาในแต่ละกลุ่มได้ทำงานได้ครบทุกประเด็นที่นักศึกษาเรียนรู้ โดยอาจารย์นำเสนอโครงสร้างของรูปแบบรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้มีส่วนประกอบตามใบงานที่ 4.1 โครงร่างการวิจัย
10. อาจารย์ผู้สอนสังเกตการณ์ ตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำแก่นักศึกษา
11. อาจารย์ผู้สอนนัดหมายให้นักศึกษานำเสนอรายงานกิจกรรมบริการสังคมหน้าชั้นเรียน โดยนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ตามศักยภาพของนักศึกษา
12. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน (กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที) โดยนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ พร้อมกันสรุป และให้ข้อคิดเห็น และสร้างแรงกระตุ้นในทางบวกให้กับนักศึกษาโดยการชื่นชมผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะต้องวางโครงสร้างของการนำเสนอตามรูปแบบรายงานให้ครบตามประเด็นที่อาจารย์ให้นำเสนอพร้อมแบ่งหน้าที่การทำงานในกลุ่มและการนำเสนอ

13. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ถามคำถามหรือข้อสงสัยจากกลุ่มที่ออกมานำเสนอ และสุ่มให้กลุ่มที่ไม่ได้ออกมานำเสนอกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกล่าวชมเชยกลุ่มเพื่อนที่ออกมานำเสนอ

14. อาจารย์ผู้สอนให้ข้อคิดเห็นและสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอรายงานและหัวข้อปัญหาของแต่ละกลุ่มที่ออกมานำเสนอ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน (ชั่วโมงที่ 6)

15. อาจารย์ผู้สอนประเมินรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอโดยใช้แบบประเมินรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่พัฒนาขึ้น โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มต้องส่งรายงานที่นำเสนอให้กับอาจารย์ผู้สอนด้วย

16. อาจารย์ผู้สอนประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วย 1) การรับผิดชอบตนเอง 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และประเมินชิ้นงานของนักศึกษา

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	1. แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงาน	2. แบบประเมินใบงานที่ 4.1	ระดับดีขึ้นไป

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักศึกษา
2. ตรวจสอบผลการสัมภาษณ์ของนักศึกษาที่ได้สัมภาษณ์จากการลงชุมชน
3. ตรวจสอบรูปแบบรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่อาจารย์ผู้สอนให้จัดทำ

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอน รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
2. แบบวัดความเป็นพลเมือง
3. ใบงานที่ 4.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม

แหล่งการเรียนรู้

1. ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย
2. เว็บไซต์

แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษาปริญญาตรี

คำชี้แจง

1. ให้ผู้สอนประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน
2. ให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมของตนเอง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

สมรรถนะ	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				สรุป
		4	3	2	1	
1. ทักษะการแก้ปัญหา	1) สามารถระบุปัญหา					
	2) สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา					
	3) สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม					
2. ทักษะการสื่อสาร	สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย					
	สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ					
	สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม					
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง					
	สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้					
	สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					

สรุปผลการประเมินทักษะการเรียนรู้
ของนักศึกษาปริญญาตรี

ชั้นปีที่ ปีการศึกษา.....

[illegible]

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

**ผลประเมินความสอดคล้องแบบสัมภาษณ์การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ
บริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับ
นักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**

ข้อ	ข้อความถาม / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	1.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผลหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	2.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	3.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	4.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

5	องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	5.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	6.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาชุมชนสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ของทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และแบบประเมินผลงาน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ทักษะ 9 พฤติกรรมบ่งชี้					

	7.1 จากเอกสารท่านคิดว่า พฤติกรรมบ่งชี้ทักษะการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย 3 ทักษะ 9 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1. ทักษะการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ 1.1 สามารถระบุปัญหา 1.2 สามารถเสนอทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหา 1.3 สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม 2. ทักษะการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ 2.1 สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย 2.2 สามารถรับฟังผู้อื่นสื่อสารอย่างตั้งใจ 2.3 สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม 3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ 3.1 สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง 3.2 สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ 3.3 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
--	--	----	----	----	------	--------

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	ดร.ปรเมศวร์ พิชผักหวาน
วัน เดือน ปี ที่เกิด	1 มิถุนายน 2526
สถานที่เกิด	ขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	39/3 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านลาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2564	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ. 2553	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ. 2550	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2557 - ปัจจุบัน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
รางวัลหรือทุนการศึกษาที่ได้รับ	ปี 2561 ทุนวิจัย วช. เรื่อง แนวทางการพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2561 ทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2565 รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น ด้านผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์